PILAR 3

2024

RISIKO- OG KAPITALSTYRING

SPAREBANKEN ØST

INNHOLD

1. STYRETS RISIKOERKLÆRING 3
2. INNLEDNING 4
3. FREMTIDSUTSIKTER 4
4. KAPITALKRAV OG KAPITALSTYRING 6
5. KREDITTRATING SPAREBANKEN ØST 20
6. KONSERNSTRUKTUR OG FORRETNINGSMODELL 23
7. HELHETLIG RISIKOSTYRING 29
8. KREDITTRISIKO 44
9. MARKEDSRISIKO 53
10. LIKVIDITETSRISIKO 58
11. OPERASJONELL RISIKO 62
12. BÆREKRAFTSRISIKO 67
13. STYRING OG KONTROLL AV ANDRE RISIKOER 77
14. GODTGJØRELSE 78
15. OBLIGASJONER MED FORTRINNSRETT 80
16. LISTE OVER FIGURER 81
17. LISTE OVER TABELLER 81
18. HOVEDTYPER AV ANSVARLIG KAPITAL 83
19. VEDLEGG 83

1. Styrets risikoerklæring

Administrerende direktør utarbeider årlig en rapport med oppsummerende vurdering om konsernets internkontrollsystem. Adm.dir. bekrefter i tråd med § 37 i CRR/CRDIV-forskriften at banken tilfredsstiller lov- og forskriftsmessige krav til risikostyring og internkontroll, herunder at lederne av alle vesentlige risikoområder har vurdert gjennomføringen av internkontrollen. Styret behandler rapporten samt Pilar 3-dokumentet og vedlegget til dette. Se også side 67 i bankens årsrapport, hvor det redegjøres for eierstyring og selskapsledelse i detalj. I samme dokument på side 175 finnes også styrets erklæring i henhold til verdipapirhandelloven §5-5. Detaljerte nøkkeltall er også å finne i årsregnskapet. Adm. dir. leverer til styret også årlig en utfyllende rapport som viser samlet årlig risikovurdering, samt månedlige virksomhetsrapporter til styret. Det rapporteres kvartalsvis til styret om internkontroll, hendelser og risiko i rapporter fra avdelingene Risikostyring og Etterlevelse.

De ulike risikokategoriene styres gjennom strategidokumenter, interne retningslinjer og instrukser. Disse styrende dokumentene fastsetter risikotoleranser, rammer og mål som styrer aktivitet og risikotagning i hele virksomheten.

I tråd med krav i CRR artikkel 435 pkt. 1. (e) og (f) har styret i vedtak godkjent at institusjonens risikostyringsordninger er tilfredsstillende, og bekrefter at styret er orientert løpende om konsernets risikoutvikling. Strategidokumenter med risikotoleranse og rammer oppdateres minst årlig. Styret mener at det etablerte system for helhetlig risikostyring er tilfredsstillende og i tråd med virksomhetens overordnede strategi og risikoprofil.

Tabell 1 - Nøkkeltall konsern

Nøkkeltall konsern (mill. kr/prosent)	31.12.2024	31.12.2023
Kapitaldekning		
Ren kjernekapital	3.799 / 18,59 %	3.787 / 18,67 %
Kjernekapital	4.149 / 20,30 %	4.137 / 20,40 %
Ansvarlig kapital	4.649 / 22,75 %	4.537 / 22,37 %
Uvektet kjernekapitalandel	46.503 / 8,73 %	46.547 / 8,89 %
Risikovektet beregningsgrunnlag	20.438	20.279
Beregningsgrunnlag kreditt- og motpartrisiko	18.773	18.794
Beregningsgrunnlag valutarisiko	0	0
Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	1.631	1.456
Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet motpart (CVA)	34	28
Likviditet		
LCR	362,59%	250,14 %
NSFR	133,39%	127,65 %
Kredittrisiko		
Tap i % netto utlån til kunder IB	0,04%	0,03 %
Tapsavsetninger i % av brutto utlån	0,30%	0,29 %

2. Innledning

Denne rapporten inneholder informasjon om risikostyring og kapitaldekning i tråd med gjeldende bestemmelser i Finansforetaksloven og CRR/CRDIV-forskriften. Paragraf 14-5 i Finansforetaksloven bestemmer at finansinstitusjoner, kredittforetak, finansieringsforetak og holdingselskaper for slike foretak skal offentliggjøre informasjon om virksomheten, risikoen knyttet til foretaket og ansvarlig kapital. I tillegg beskrives bankens styring av likviditet, samt retningslinjer for godtgjørelse.

Metodene som anvendes for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er beskrevet, sammen med informasjon om konsernets styringssystemer, måling og rapportering av risiko. Utfyllende informasjon om løpende finansiell stilling og utvikling gis i konsernets års- og kvartalsrapporter. Alle tall i tabeller og figurer er oppgitt samlet for konsernet og i millioner kroner, og viser status per 31. desember 2024 hvis ikke annet er angitt. Rapporten oppdateres minst årlig. Til rapporten hører vedlegg i form av en rekke tabeller, hvorav noen oppdateres hyppigere enn årlig. Informasjon om ansvarlig kapital er en av de kvartalsvis oppdaterte tabeller.

3. Fremtidsutsikter

Veksten i norsk økonomi har vært forsiktig og Norges Bank anslår en vekst i BNP på 0,9 prosent for fastlands-Norge i 2024 og det antas at aktiviteten vil øke noe og gi en vekst på 1,4 prosent i 2025. Det anslås at veksten i konsumet vil øke samtidig med at både bolig- og foretaksinvesteringene vil stige. Offentlig etterspørsel antas å stige, men noe mindre enn de siste årene. Petroleumsinvesteringene er også forventet å vokse.
Arbeidsledigheten er fortsatt lav, og en stor andel av befolkningen er i jobb. Arbeidsledigheten har økt noe siden den var på sitt laveste nivå sommeren 2022 og det er tegn til at presset i arbeidsmarkedet er på vei til å avta noe. Norges Bank forventer at sysselsettingen vil øke litt mindre enn arbeidsstyrken og at arbeidsledigheten vil øke litt fremover. Inflasjonen har kommet betydelig ned fra toppen, men den forventes å fortsatt ligge over inflasjonsmålet en periode fremover. Utsikter til lavere inflasjon og utsatte rentekutt hos våre handelspartnere har bidratt til en videre svekkelse av kronekursen. Dette sammen med en gradvis vekst i norsk økonomi, lav og stabil arbeidsledighet samt at inflasjonen fortsatt er over målet, har sådd tvil om Norges Bank vil levere like mange rentekutt i 2025 som det tidligere var spådd. Det forventes ett rentekutt i mars 2025, mens markedet har blitt mer usikker på om det kommer mer enn ett til utover året. Det forventes en høy prisvekst på boliger i 2025. Forventet rentekutt fra Norges Bank vil gi billigere boliglån og lav arbeidsledighet og høy lønnsvekst vil gi økt kjøpekraft.
Endringene i utlånsforskriften som innebærer blant annet at egenkapitalkravet på boliglån senkes fra 15 til 10 prosent vil også kunne bidra til høyere boligpriser. Lite boligbygging gjør at det kommer færre nye boliger inn på markedet. Både salget og igangsettingen av nye boliger har vært lavt de siste par årene og dette vil gi press på bruktboligprisene Utlånsveksten i banken har over tid variert og fremover forventes en utlånsvekst om lag på linje med den generelle kredittveksten i samfunnet. Kredittveksten til husholdningene har økt noe fra lave nivåer og det forventes en svak økning også fremover. Norges Bank anslår at veksten vil ligge på ca. 3,8 prosent i årene fremover, opp fra 3,4 prosent i 2023 og 3,6 prosent i 2024. Bankens vekst i personmarkedet i antas å komme innenfor boliglån, både gjennom kontorkanalen og i de digitale konseptene og gjennom salgspantfinansiering av bruktbil. Vekst i utlån til

bedriftsmarkedet skal skje i konsernets definerte markedsområder der hovedproduktet er nedbetalingslån med pant i fast eiendom. Det forventes fortsatt stor konkurranse om utlån. Bankenes innskuddsmarginer har det siste året økt. Fremover forventes økt konkurranse og press på innskuddsmarginene. Sparebanken Øst er en kostnadseffektiv bank og har tro på at et lavt kostnadsnivå utgjør et konkurransefortrinn.

Banken har over tid hatt et stabilt og lavt kostnadsnivå og vil fremover også ha god kostnadskontroll. Høy prisvekst, stigende lønninger samt antagelse om økte IT-kostnader forventes å påvirke kostnadsutviklingen fremover. Bankvirksomhet innebærer risiko og tap på utlån og garantier til kunder kan derfor ikke utelukkes. Det forventes fortsatt et relativt sett lavt nivå på misligholdte engasjementer og lave tap fremover.

Markedsverdiene på verdipapirer i form av obligasjoner og aksjer vil svinge over tid og tap vil kunne inntreffe. Konsernets beholdning av obligasjoner holdes for likviditetsmessige formål og har lav risiko for tap. Sparebanken Øst har, gjennom eierskap og som distributør av Frende Forsikring og Norne Spareprodukter, et løpende samarbeid med de andre bankene som har eierskap i «Frendeselskapene». Sparebanken Øst har besluttet å ikke gå inn i Frendegruppen per dags dato. Frendegruppens øvrige eiere har akseptert at Sparebanken Øst kan tiltre samarbeidet på et senere tidspunkt. Sparebanken Øst fortsetter som eier i Frende Holding AS og distributør av Frende forsikringsprodukter. Sparebanken Øst vil også fortsatt være eier i Norne Securities AS og distribuere utvalgte produkter fra selskapet. Sparebanken Øst har ikke hatt eierinteresser eller virksomhet knyttet til Verd Boligkreditt AS og Brage Finans AS, da banken har egne selskaper for tilsvarende virksomhet. Sparebanken Øst har de senere årene heller ikke hatt eierskap eller virksomhet knyttet til Balder Betaling AS, da banken ivaretar sitt eierskap i Vipps Holding AS gjennom direkte eierskap. Sparebanken Øst kan vurdere å delta i enkeltprosjekter innenfor samarbeidet, dersom dette vurderes hensiktsmessig. EU

Parlamentet vedtok 31. mai 2024 en ny og mer risikofølsom standardmetode for beregning av kapitalbehov for kredittrisiko (CRR3/«Basel IV»). Finansdepartementet har fastsatt en endringsforskrift til CRR/CRD-forskriften, men endringsforskriften vil ikke tre i kraft før CRR3 er innlemmet og i kraft i EØS-avtalen. CRR3 vil tre i kraft i EØS-avtalen etter at konstitusjonelle forbehold i Liechtenstein og på Island er løftet. Finansdepartementet jobber for at CRR3 skal kunne tre i kraft i Norge så raskt som mulig. Den nye og mer risikofølsomme foreslåtte standardmetoden vil gi bedre konkurransevilkår med lavere kapitalbehov i pilar 1. Dagens forskjellsbehandling av banker som benytter standardmetoden, sammenliknet med banker som kan benytte IRB-metoden, vil reduseres. Det forventes imidlertid at banker som Sparebanken Øst fortsatt vil ha en konkurranseulempe sammenliknet med IRB-banker som følge av forskjellsbehandling. Sparebanken Øst arbeider av den grunn for at rammevilkårene for norske banker skal bli likere og at bankene skal få like konkurransevilkår.

Regjeringen oppnevnte i august 2023 et utvalg (sparebankutvalget) med mandat om å blant annet gjøre rede for sparebankenes kapitalstruktur og regelverket rundt kundeutbytte, samt vurdere behovet for regelverksendringer innen disse områdene. Sparebankutvalgets utredning ble publisert 18. november 2024, og høringsfristen var 3. februar 2025. Det er for tiden en pågående gjennomgang av høringssvarene. Pågående prosesser skaper noe usikkerhet om sparebankers kapitalstruktur og egenkapitalbevisets stilling.

4. Kapitalkrav og kapitalstyring

4.1. Kapitaldekningsregelverket

Finansforetakslovens kapittel 14 om kapital- og soliditetskrav bygger i stor grad på regulering av finansinstitusjoner fra EU i form av direktivene Capital Requirements Directive IV og V (CRD IV/CRD V). Dette regelverket er sin tur basert på «Basel III», den tredje og utvidede versjon av globalt rammeverk for kapital- og likviditetsstandarder fra Baselkomiteen (Basel Committee on Banking Supervision).

Norsk lovverk

Finansforetaksloven er sentral i lovverket for å styre norske finansforetak, og kapittel 14 beskriver overordnede soliditets- og likviditetskrav. Utfyllende spesifikasjon av kravene om soliditet er gitt i «Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD» (CRR/CRD-forskriften). Andre sentrale forskrifter er «Forskrift om finansforetak og finanskonsern» (Finansforetaksforskriften) og «Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for banker, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak, oppgjørssentraler og verdipapirforetak». CRR/CRDIV-forskriften fastslår ved inkorporasjon at en rekke EU-forordninger med vedlegg er rettsgrunnlag i Norge, og herunder kravene som gjelder offentliggjøring av informasjon. Dette reguleres spesielt i kapittel åtte i CRR med tilhørende tekniske standarder.

Kapitaldekningsregelverket er basert på tre pilarer:

- **Pilar 1:** Kvantitativt minimumskrav til kapitaldekning.
- **Pilar 2:** Krav til vurdering av samlet kapitalbehov (ut over definerte risikoområder eksplisitt beregnet under pilar 1) samt individuelt tilsyn og evaluering fra Finanstilsynet.
- **Pilar 3:** Krav til offentliggjøring av informasjon om finansiell informasjon og risiko. Offentliggjøringen gjennom herværende dokument kalles på grunn av parallellitet med Basel-regelverket «Pilar 3-rapporten».

I tillegg til dette kommer kravet til uvektet kjernekapitalandel.

4.2. Pilar 1

Minstekravet til ansvarlig kapital beregnes forenklet sagt som forholdet mellom ansvarlig kapital og et beregningsgrunnlag basert på risikovektet balanse etter følgende oppsett:

$$\frac{\text{Kjernekapital + Tilleggskapital}}{\text{Risikovektet beregningsgrunnlag for kredittrisiko, markedsrisiko, operasjonell risiko}} > 8\ \%$$

Det finnes ulike metoder for beregning av beregningsgrunnlaget, noen av dem kun tillatt etter godkjennelse fra Finanstilsynet. Følgende metoder er benyttet for alle finansinstitusjoner i Sparebanken Øst-konsernet (detaljer om metodene finnes i CRR, Finansforetaksloven og tilhørende forskrifter):

Tabell 2 - Metodebruk kapitalkrav

Risikoområde	Metode
Kredittrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden
CVA-tillegg	Standardmetoden
Engasjementsbeløp derivater	Standardmetoden

Minimumskravet skal dekkes med minst 4,5 prosent *ren kjernekapital*. *Kjernekapital* består av ren egenkapital og annen godkjent kjernekapital (hybridkapital), og skal til enhver tid utgjøre minst 6 prosent av beregningsgrunnlaget. Samlet *ansvarlig kapital* består av kjernekapital og tilleggskapital (ansvarlige lån), og skal være minst 8 prosent av beregningsgrunnlaget.

I tillegg til dette minimumskravet, som altså kan dekkes delvis med andre former kapital enn ren kjernekapital, er det fastsatt krav om å dekke ulike bufferkrav med ren kjernekapital. Ved brudd på bufferne kan morbanken uten samtykke fra Finanstilsynet ikke betale utbytte, renter på fondsobligasjonslån eller bonus til ansatte.

Bevaringsbufferen på 2,5 prosent av beregningsgrunnlaget har som formål å bygge opp kapital i gode tider som skal bidra til å hindre at kapitalen faller under minimumskravet i kraftige nedgangsperioder.

Motsyklisk kapitalbufferkrav kan variere fra 0,0 til 2,5 prosent og økes når det er gode økonomiske forutsetninger. Bufferkravet er knyttet til finansielle ubalanser, og bør settes ned ved kraftige tilbakeslag i økonomien. Norges Bank fastsetter nivået på bufferen fire ganger i året. Dette kravet har vært 2,5 prosent fra 31. mars 2023. Varslingsfristen før en eventuell økning trer i kraft er ett år, mens en reduksjon kan iverksettes uten varslingsperiode.

Systemrisikobufferen skal dempe effekten av strukturelle sårbarheter i det finansielle systemet, for eksempel høyt gjeldsnivå eller sammenkobling av bankenes risiko. For banker som ikke benytter avansert IRB-metode og ikke er systemviktige økte dette kravet fra 31. desember 2023 fra 3,0 til 4,5 prosent. Forsinket innføring av ny standardmetode i pilar 1 gir banken en konkurranseulempe mot IRB-bankene, både i privat- og næringsmarkedet.

Samlet bufferkrav er per årsslutt 2024: 2,5 prosent bevaringsbuffer + 2,5 prosent i motsyklisk buffer + 4,5 prosent systemrisikobuffer. Sparebanken Øst anses ikke å være en systemviktig bank, disse har et særskilt krav om buffer i tillegg. Det kombinerte bufferkravet for Sparebanken Øst ved utløpet av 2024 er altså lik 9,5 prosent. Det totale kravet til ren kjernekapital under pilar 1 er p.t. 14,0 prosent.

Det er verdt å merke seg at beregningsgrunnlaget ligger til grunn for beregningene i alle risikovektede kapitalkrav, ikke bare minimumskravet. Dette gjør at betydelig høyere risikovekter for standardmetoden enn i interne modeller medfører at nominelt kapitalkrav økes betraktelig også i hver eneste buffer, i pilar 2 og kapitalkravsmarginen.
Utviklingen for myndighetskravet under pilar 1 er vist i tabellen under:

Tabell 3 - Kapitalkrav under pilar 1

Kapitalkrav i prosent	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Minimumskrav	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	4,5 %	4,5 %	3,0 %	3,0 %
Motsyklisk buffer	2,5 %	2,5 %	2,0 %	1,0 %
Krav til ren kjernekapital	**14,0 %**	**14,0 %**	**12,0 %**	**11,0 %**
Hybridkapital	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %
Krav til kjernekapital	**15,5 %**	**15,5 %**	**13,5 %**	**12,5 %**
Tilleggskapital	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Totalt krav under pilar 1	**17,5 %**	**17,5 %**	**15,5 %**	**14,5 %**

Det foreligger etter bankens oppfatning fortsatt usikkerhet knyttet til rammebetingelser og fremtidige kapitalkrav for banker som beregner kapitalkrav etter standardmetoden. Endringene fra endelige krav i Basel III-anbefalingene («Basel IV») er videreført i EU i kapitalkravsdirektivet CRD6 og kapitalkravsforordningen CRR3. Regelverket er vedtatt og iverksatt i EU fra 1. januar 2025. Norske myndigheter hadde som mål å iverksette nytt kapitalregelverk i 2025. Det er per februar 2025 er ikke iverksatt i Norge grunnet forsinkelse fra EØS-godkjenninger. Det forventes at standardbankene med mer risikosensitive risikovekter vil få en reduksjon i beregningsgrunnlaget og noe lavere kapitalkrav for lån med lav belåningsgrad. Se også punkt 3.

I de følgende tabeller og figurer redegjøres detaljert for utvikling i sammensetningen av ansvarlig kapital, beregningsgrunnlaget og kapitaldekningsberegningen. Se også i eget vedlegg for EU CCyB1, EU LR1, EU LR2Sum, EU LR2-LRCom, EU OV1, EU LI1, EU LI2.

Tabell 4 - Utvikling ansvarlig kapital konsern

Ansvarlig kapital MNOK	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Bokført egenkapital	4.671	4.560	4.439	4.342
Fradragsposter i ren kjernekapital				
Godkjennelse for erverv av egne egenkapitalbevis	0	-28	0	0
Verdijusteringer som følge av krav om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-9	-7	-7	-9
Utbytte	-464	-392	-276	-160
Goodwill inkludert i verdsettelse av signifikante investeringer	-299	-248	-227	-229
Immaterielle eiendeler	-34	-33	-34	-32
Utsatt skatt	0	0	0	0
Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0	0	0	0
Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0	0	0	0
Fond for urealiserte gevinster (overgangsordning)	-1	-1	0	0
Andre fradrag i ren kjernekapital	-64	-64	-58	-47
Sum ren kjernekapital	**3.799**	**3.787**	**3.837**	**3.865**
Fondsobligasjoner	350	350	350	350
Fradragsposter i øvrig kjernekapital				
Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0	0	0	0
Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0	0	0	0
Sum øvrig kjernekapital	**350**	**350**	**350**	**350**
Sum kjernekapital	**4.149**	**4.137**	**4.187**	**4.215**
Ansvarlig lån	500	400	400	400
Andel av fond for urealiserte gevinster (overgangsordning)	0	0	0	0
Fradragsposter i tilleggskapital	0	0	0	0
Tilleggskapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0	0	0	0
Tilleggskapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0	0	0	0
Sum tilleggskapital	**500**	**400**	**400**	**400**
Netto ansvarlig kapital	**4.649**	**4.537**	**4.587**	**4.615**

Bokført egenkapital og netto ansvarlig kapital er økt siste år, ren kjernekapital/kjernekapital er stabile.

Utvikling i beregningsgrunnlaget er økt, se også Figur 10. Beregningsgrunnlaget for kredittrisiko er stabilt fra i fjor, for operasjonell risiko har grunnlaget økt med økte inntekter snitt siste tre år.

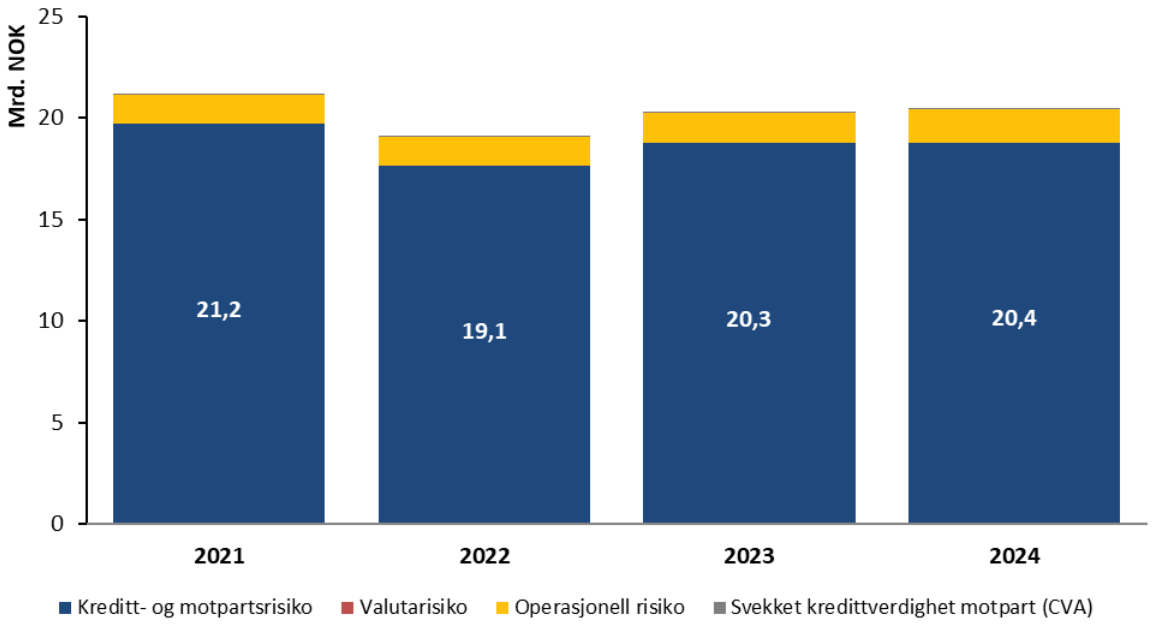

Figur 1 - Utvikling totalt beregningsgrunnlag

Tabell 5 - Risikovektet beregningsgrunnlag konsern

Beregningsgrunnlag MNOK	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Stater og sentralbanker	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	119	0	0	34
Offentlig eide foretak	0	0	6	0
Multilaterale utviklingsbanker	1	0	0	0
Institusjoner	90	84	77	39
Foretak	153	118	66	243
Massemarkedsengasjementer	3.420	3.241	2.926	2.825
Engasjementer med pant i eiendom	12.359	13.129	12.832	14.268
Forfalte engasjementer	290	232	152	225
Høyrisikoengasjementer	757	597	164	438
Obligasjoner med fortrinnsrett	566	448	424	543
Andeler i verdipapirfond	0	0	0	0
Egenkapitalposisjoner	821	750	809	906
Øvrige engasjementer	198	195	193	184
Verdipapirisering	0	0	0	0
Ber. grunnlag kreditt- og motpartsrisiko	18.773	18.794	17.649	19.705
Beregningsgrunnlag valutarisiko	0	0	0	0
Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	1.631	1.456	1.411	1.454
Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet motpart (CVA)	34	28	27	30
Sum beregningsgrunnlag	**20.438**	**20.279**	**19.087**	**21.190**

Tabellen under viser status for de ulike kapitaldekningskrav, inkludert kapitalbuffere:

Tabell 6 - Kapitaldekning konsern

Kapitaldekning i % / MNOK	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Ren kjernekapital	**18,59 %**	**18,67 %**	**20,11 %**	**18,24 %**
Kjernekapitaldekning	20,30 %	20,40 %	21,94 %	19,89 %
Kapitaldekning	22,75 %	22,37 %	24,03 %	21,78 %
Ren kjerne	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
Hybridkapital	1,71 %	1,73 %	1,83 %	1,65 %
Tilleggskapital	1,79 %	1,77 %	1,67 %	1,85 %
Bufferkapital (ren kjerne)	14,09 %	14,17 %	15,61 %	13,74 %
Overskudd Tier1 og Tier2	0,66 %	0,20 %	0,43 %	0,04 %
Sum kapitaldekning	**22,75 %**	**22,37 %**	**24,03 %**	**21,78 %**
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
	511	507	477	530
Motsyklisk buffer	2,5 %	2,5 %	2,0 %	1,0 %
	511	507	382	212
Systemrisikobuffer	4,5 %	4,5 %	3,0 %	3,0 %
	920	913	573	636
Buffer for systemviktige banker	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	0	0	0	0
Kombinert bufferkrav	1.942	1.926	1.432	1.377
Tilgjengelig bufferkapital	2.879	2.874	2.979	2.912

Sparebanken Øst har stabil ren kjernekapital fra 2023 til 2024. Ren kjernekapitaldekning utgjør 18,59 prosent ved utgangen av 2024, en nedgang fra 18,67 prosent ved utgangen av 2023. Uvektet kjernekapitalandel er redusert fra 8,89 prosent til 8,73 prosent.

Tabell 7 - Uvektet kjernekapitalandel konsern

Uvektet kjernekapitalandel MNOK	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Derivater: Reinvesteringskostnader	10	24	34	40
Derivater: Fremtidig eksponering ved bruk av markedsverdimetoden	47	46	29	17
Ubenyttede kredittfasiliteter som uten betingelser på et hvilket som helst tidspunkt kan sies opp uten varsel	0	0	0	0
Handelsrelaterte poster utenom balansen med lav/middels risiko	452	528	499	435
Handelsrelaterte poster utenom balansen med middels risiko	985	977	902	856
Øvrige poster utenom balansen	9	6	7	7
Øvrige eiendeler	44.002	44.966	43.715	47.663
Eksponeringsmål	**47.503**	**46.547**	**45.185**	**49.018**
Kjernekapital	4.149	4.137	4.187	4.215
Regulatoriske justeringer i kjernekapitalen (overgangsregler)	0	0	0	0
Uvektet kjernekapitalandel	**8,73 %**	**8,89 %**	**9,27 %**	**8,60 %**

Oppsummert grafisk ser utviklingen i konsernets kapitaldekning i prosent slik ut:

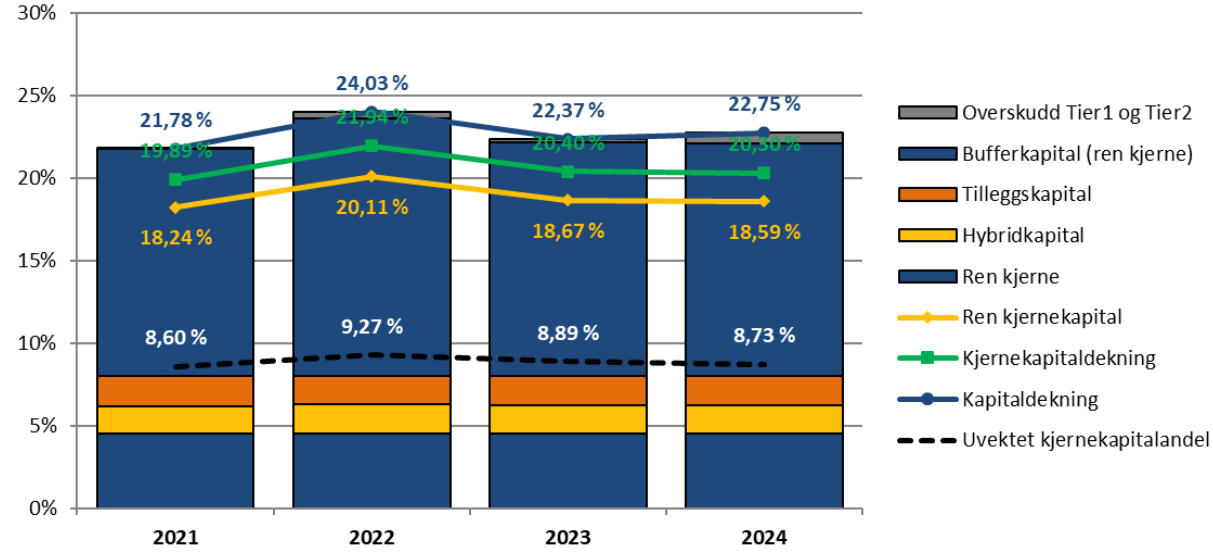

Figur 2 - Utvikling i rapportert kapitaldekning

4.3. Pilar 2, vurdering av kapitalbehov og kapitalmål

Pilar 2 beskriver kravet til å vurdere risikoer som ligger utenfor pilar 1-beregningene og holde nødvendig kapital for disse. Denne vurderingen av risikoeksponering og kapitalbehov er en kontinuerlig prosess som er integrert med bankens strategiske valg (Internal Capital Adequacy Process, eller «ICAAP-prosessen»), med tilhørende behandling av likviditetsbehov (Internal Liquidity Adequacy Process – «ILAAP»). ICAAP/ILAAP-prosessene oppsummeres minimum årlig i styregodkjent rapport.

Denne vurderingsprosessen er en viktig del av grunnlaget for alle strategiske og operative planer i Sparebanken Øst konsern. Behovet for egenkapital legger føringer for vekst og risikoprofil. Resultater av stresstester og risikovurderinger benyttes i strategiprosessen som retningsgivende for rammefastsettelser og grunnlag for overordnet risikotoleranse. Dette danner i sin tur styringsrammer og mål innenfor de enkelte strategiene, som følges opp gjennom året gjennom kvartalsvis risikorapport. Risikoutvalget og styret vil gjennom vurdering av risikorapport og kvartalsregnskap se resultat- og risikoutvikling i sammenheng.

Ansvaret for utarbeidelse av ICAAP/ILAAP ligger hos avdeling Risikostyring. Alle forretningsområder involveres i prosessen både når det gjelder beskrivelse av risikoer, vurdering av risikoer og beskrivelse av styring og kontroll av risikoer. Risikostyring utarbeider forslag til metoder for beregninger av kapitalbehov og forutsetninger for bruk i de enkelte stresstester. Regnskapsavdelingen og finansavdelingen bidrar med grunnlag for kapitalbehovsvurderinger. Alle beregninger, stresstester og analyser av resultatene gjøres av Risikostyring. Det gjøres en framskrivning av forventet finansiell utvikling de neste årene (basisscenario), og utføres stresstester hvor det simuleres alvorlig økonomiske tilbakeslag, og hvilken effekt dette har på bankens resultater, balanse, likviditet og soliditet.

Styret vurderer administrasjonens forslag til eventuelle endringer i strategidokumenter, rammebetingelser, herunder konkurranse, myndighetsrammer og risiko.

Administrasjonens forslag til metoder, forutsetninger, scenarioer og stresstester blir behandlet i styrets risikoutvalg, og deretter i styret. Beregninger og vurderinger utarbeides, og ICAAP-dokumentet behandles i Revisjons- og risikoutvalget og legges frem for styret. Styret gjør sin vurdering av risiko og kapitalbehov, og fastsetter sitt fremoverskuende kapitalmål.
Rapporten oversendes internrevisor til uavhengig vurdering, og deres rapport legges frem sammen med ICAAP-dokumentet for styret til endelig behandling. Det vedtatte dokumentet sendes til Finanstilsynet.

Figur 3 - ICAAP-prosessen og samhandling

Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet gjør en vurdering av bankens risiko og totale kapitalbehov basert på bankens rapportering (herunder ICAAP/ILAAP), stedlige tilsyn og egne analyser (SREP – «Supervisory Review and Evaluation Process»). Dette danner grunnlaget for å fastsette et pilar 2-krav for konsernet, dvs. kapitalbehov for risiko ut over pilar 1.

Finanstilsynet legger også til grunn at den samlede kapitaldekning skal inneholde en margin ut over dette kravet, begrunnet med ønsket om å kunne dekke normal utlånsvirksomhet i nedgangsperioder og for å kunne møte krisesituasjoner med tilstrekkelig kapital til å tilfredsstille minimumskravet («Pillar 2 Guidance», eller «P2G»). I vurderingen vil Finanstilsynet se hen til stresstestresultater over tid, samt foretakets egenart, risikoprofil, foretakets eget stresstestrammeverk og øvrige stresstestresultater.

I vurderingen av pilar 2 er norske banker inndelt i fire grupper basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt estimert risikonivå som foretaket representerer for det finansielle systemet. Sparebanken Øst er i SREP-gruppe 2, sammen med andre store eller mellomstore foretak som i stor grad har sitt virke i Norge, men med betydelige markedsandeler nasjonalt eller regionalt. Bankene i SREP-gruppe 2 får en detaljert SREP-vurdering med skriftlig tilbakemelding hvert annet år.

Finanstilsynet fattet 18. september 2023 vedtak om at Sparebanken Øst fra 30. september 2023 skal ha et pilar 2-krav tilsvarende 1,1 prosent av beregningsgrunnlaget, ned fra tidligere 1,8 prosent.
Forskriftsendringer vedtatt med virkning fra 1. juni 2022 knyttet til innføring av «Bankpakke 2» gir banken mulighet til å benytte andre kapitalinstrumenter for å oppfylle det risikovektede pilar 2-kravet. Pilar 2 skal dekkes av minimum 56,25 prosent ren kjernekapital og minimum 75 prosent kjernekapital, som tilsvarer kravet til sammensetning av kapital i minstekravet i pilar 1.

I tillegg forventer Finanstilsynet at Sparebanken Øst bør ha en kapitalkravsmargin som utgjør minst 1,0 prosent av risikovektet beregningsgrunnlag, og som skal oppfylles med ren kjernekapital. Resultater fra stresstester skal være førende for tilsynsmyndighetenes fastsettelse av denne bufferen, og det skal hensyntas motregning mot bevaringsbuffer og deler av motsyklisk buffer i en krise.

Oversikt over totalt kapitalkrav

I tabellen under vises sammensetningen av kapitaldekningskrav ved de seneste årsskifter. Fra 2022 har endringene i Bankpakke 2 (CCR2) medført at deler av pilar 2-tillegg kan dekkes med annen kjernekapital og tilleggskapital. Oversikten vises med full bruk av disse instrumentene.

Tabell 8 - Totalt kapitalkrav

Kapitalkrav i prosent	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Minimumskrav	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	4,5 %	4,5 %	3,0 %	3,0 %
Motsyklisk buffer	2,5 %	2,5 %	2,0 %	1,0 %
Pilar 2-tillegg	0,6 %	0,6 %	1,0 %	1,8 %
Kapitalkravsmargin	1,0 %	1,0 %	1,0 %	-
Krav til ren kjernekapital	**15,6 %**	**15,6 %**	**14,0 %**	**12,8 %**
Hybridkapital	1,7 %	1,7 %	1,9 %	1,5 %
Krav til kjernekapital	**17,6 %**	**17,6 %**	**15,9 %**	**14,3 %**
Tilleggskapital	2,3 %	2,3 %	2,4 %	2,0 %
Totalt krav	**19,6 %**	**19,6 %**	**18,3 %**	**16,3 %**

Mål for kapital i Sparebanken Øst konsern

Banken har en meget solid kapitaldekning. Dette gir banken handlefrihet og ikke minst trygghet i en periode med fortsatt usikkerhet. Kapitalstyringen skal tilfredsstille flere samtidige kryssende mål, herunder regulatoriske krav, bankens egen vurdering av risiko og kapitalbehov, finansmarkedenes forventninger, vekstevne og konkurransedyktig utbytte til eiere og samfunnskapitalen.

Styret har med grunnlag i den beskrevne vurderingsprosess fastsatt et kapitalmål definert slik:

«Konsernet Sparebanken Øst skal minimum ha kapitaldekning tilsvarende myndighetskrav pluss en kapitalmargin på 1,0 prosentpoeng. For uvektet kjernekapitalandel skal Sparebanken Øst ha en kapitalmargin på 2,0 prosentpoeng.»

Mål for kjernekapital og kapitaldekning vil følge tilsvarende, og konsernet vil søke å optimalisere kapitalstrukturen ved bruk av tapsabsorberende gjeldsinstrumenter. Målet vil vurderes minst årlig av styret i forbindelse med ICAAP-prosessen. Det samme kapitalmål vil gjelde parallelt for morbanken og de finansielle datterselskapene Sparebanken Øst Boligkreditt AS og AS Financiering. Ansvaret for konsernets kapitalisering er tillagt CFO.

4.4. Pilar 3

§ 14-5 i Finansforetaksloven og CRR/CRD-forskriftens § 42 beskriver kravet lovverket stiller til offentliggjøring av finansiell informasjon. Det vises til CRD (direktiv 2013/36/EU) og del 8 i CRR (forordning 575/2013) for innhold, og retningslinjer og tekniske standarder fra EBA som angir formkrav. Som vedlegg til Pilar 3-dokumentet ligger en rekke tabeller som offentliggjøres på bankens hjemmesider kvartalsvis: https://www.oest.no/om-oss/spog/pilar-3/. Det er gitt henvisning til en rekke av disse tabellene i de ulike kapitlene i dette dokumentet.
Det er utarbeidet en egen instruks som redegjør for pilar 3-rapporteringen og som revideres årlig og godkjennes av styret. Se også konsernets års- og kvartalsrapporter for supplerende finansiell informasjon på www.oest.no.

4.5. Uvektet kjernekapitalandel

Minstekrav til uvektet kjernekapitalandel («leverage ratio») følger av CRR artikkel 92 (1) (d) og er satt til 3 prosent. Det enkelte foretak kan bli ilagt høyere spesifikke krav til uvektet kjernekapitalandel gjennom pilar 2-krav. Kravet skal danne et gulv mot for lavt beregningsgrunnlag og derved sikre bankenes reelle egenkapital. Beregningen tar utgangspunkt i ren kjernekapital i prosent av foretakets eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser uten risikovekting. Konsernets uvektede kjernekapitalandel er ved utløpet av 2024 på 8,73 prosent mot 8,89 prosent i 2023.

4.6. Minstekrav til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld («MREL»)

Krav til etterstilt gjeld etter § 20-9 i Finansforetaksloven er knyttet til Finanstilsynets krisehåndtering av finansielle foretak. Slik gjeld vil i en krise kunne nedskrives eller konverteres til egenkapital etter pålegg fra Finanstilsynet.

Krav til MREL
Finanstilsynet meddelte i brev av 14. desember 2023 at risikovektet MREL for Sparebanken Øst-konsernet fra 1. januar 2024 var beregnet å være 25,2 prosent av det til enhver tid gjeldende justerte beregningsgrunnlaget.

Krav til effektiv MREL
Ettersom ren kjernekapital som brukes for å oppfylle risikovektet MREL ikke samtidig kan nyttes til å oppfylle det kombinerte bufferkravet, blir det beregnede faktiske behovet for ansvarlig kapital og konvertibel gjeld som følger av minstekravene (effektiv MREL) 34,7 prosent av justert beregningsgrunnlag.

Samlet krav til etterstillelse
Finanstilsynet kan fastsette et samlet krav til etterstillelse slik at summen av tapsabsorberingsbeløp og rekapitaliseringsbeløp helt eller delvis skal dekkes av ansvarlig kapital og gjeldsinstrumenter med lavere prioritet (etterstilt gjeld) enn ordinær, usikret, uprioritert gjeld. Sparebanken Øst har tidligere hatt et slikt krav om etterstillelse, men dette kravet ble fjernet i brev fra Finanstilsynet 26.08.2024.

Krav til uvektet MREL
Krav til uvektet MREL på 6,0 prosent av justert eksponeringsmål gjelder parallelt med risikovektet MREL.

Innfasing
Krav til minstekrav til ansvarlig og konvertibel gjeld var oppfylt fra 1. januar 2024. Fram til dette tidspunktet kunne banken i oppfyllelsen av minstekravet medregne usikret senior obligasjonsgjeld («senior preferred») med gjenværende løpetid på minst ett år. Sparebanken Øst har per årsslutt 2024 utstedt 1.600 mill. kroner i senior etterstilt gjeld.

5. Kredittrating Sparebanken Øst

Kredittrating er foroverskuende og er ment å estimere hvordan fremtidige hendelser kan påvirke utstederens evne og vilje til å betale tilbake sin forpliktelse ved avtalt forfall. En god rating fra godkjente ratingbyråer er derfor viktig for å sikre tilgang til finansiering til gode priser. Kortsiktig rating reflekterer sannsynligheten for at en utsteder ikke oppfyller sine økonomiske forpliktelser i inneværende år, og den langsiktige ratingen for det samme på lengre sikt.

Banken benytter Moody's Investor Service som ratingbyrå. Selskapet vurderer banken og boligkredittselskapets utstedelser med hensyn til hvilken evne de har til å innfri sine finansielle forpliktelser til rett tid. Vurderingen baserer seg på en analyse av både banken, markedet den opererer i og regulatoriske og politiske rammebetingelser, og oppsummeres som en bokstavkarakter. Ratingen er framoverskuende og gir investorer en relativ bedømmelse av kredittkvaliteten.

Banken har per dags dato stabil langsiktig rating på «A1» og kortsiktig rating på «P-1». Sparebanken Øst Boligkreditt AS (SPØB) har en utstederrating på «A1» og «AAA» rating på sine OMF-utstedelser. Alle våre ratinger har per dags dato stabile utsikter. For detaljer, se bankens hjemmesider under «Investor relations».

Figur 4 - Utvikling i langsiktige ratinger fra Moody's

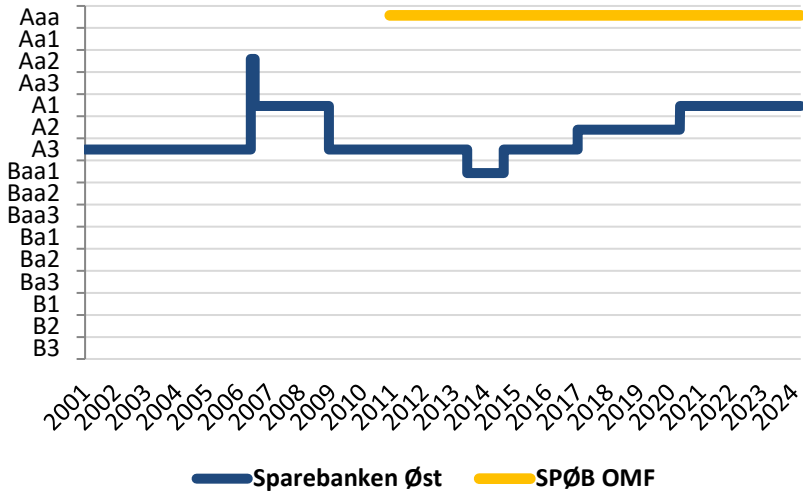

Sparebanken Øst ønsker en stabil rating som på en troverdig måte reflekterer risikoen i bankens balanse. Det anses som viktig at morbankens rating er på et nivå som sikrer at Sparebanken Øst Boligkreditt AS oppnår rating «Aaa». For å sikre morbanken en stabil rating samt å sørge for at konsernet har en finansiell stilling som i størst mulig grad sikrer fremtidig finansiering både gjennom senior obligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett, er det viktig å ha et forhold til overførselsgraden av boliglån til kredittforetaket. Dette vurderes løpende.

5.1. Bruk av ratingbyråer

Kredittrating fra et godkjent ratingbyrå er en viktig parameter ved fastsettelse av eksponeringsrammer på motparter. Kredittrating styrer også beregningen av kredittspreadrisiko, og de største motpartsrammene i likviditetsporteføljen vil være på motpartene med god rating. Konsernet har ikke eksponeringsramme på motparter eller utstedelser med rating lavere enn «investment grade» (trinn 1-3 i Tabell 10, tilsvarende BBB/Baa eller bedre).
Konsernet har inngått ISDA- og CSA-avtaler[1] med de fleste sentrale motparter, som innebærer utveksling av sikkerhet ved endringer i markedsverdi på inngåtte derivatavtaler. Konsernet vil ikke inngå derivatavtaler med motparter som har en rating lavere enn A3. Konsernet måler kredittspreadrisiko på den enkelte utstedelse i likviditetsporteføljen basert blant annet på rating.

I henhold til CRR artikkel 135 skal kun ekstern rating fra ratingselskaper godkjent av EUs verdipapir- og markedstilsynsmyndighet ESMA benyttes ved fastsettelse av risikovekt.

Tabellen under viser hvilke ratingbyråer banken anvender seg av på ulike motparter:

Tabell 9 - Oversikt over godkjente ratingselskaper (ECAI) banken benytter

Motparter/utstedere	Moody's	Standard & Poor's	Fitch	Nordic	Scope
Stater og sentralbanker	X	X	X		
Institusjoner	X	X	X	X	X
Foretak	X	X	X		
Obligasjoner med fortrinnsrett	X	X	X	X	X

[1] ISDA (International Swaps and Derivatives Association) lager standarder for derivatavtaler, CSA (Credit Support Annex) er tilleggsavtaler som regulerer utveksling av sikkerhetsstillelse i derivatavtaler.

Tabellen under viser hvilke ratinger som korresponderer med kapitalkravregelverkets kredittkvalitetstrinn under standardmetoden.

Tabell 10 - Kart over ECAI-ratinger mot kredittkvalitetstrinn (langsiktig rating)

Kreditt-kvalitets-trinn	Fitch	Moody's	S&P	Nordic	Scope	Foretak	Institusjoner (inkl. banker)			Stat
							Stats-metode	Kredittvurderings metode		
								Løpetid >3m	Løpetid <=3m	
1	AAA-AA	Aaa-Aa	AAA,AA	AAA/AA	AAA,AA	20%	20%	20%	20%	0%
2	A	A	A	A	A	50%	50%	50%	20%	20%
3	BBB	Baa	BBB	BBB	BBB	100%	100%	50%	20%	50%
4	BB	Ba	BB	BB	BB	100%	100%	100%	50%	100%
5	B	B	B	B	B	150%	100%	100%	50%	100%
6	CCC-C	Caa-C	CCC-CC	CCC-C	CCC-C	150%	150%	150%	150%	150%

6. Konsernstruktur og forretningsmodell

6.1. Konsernstruktur

Kravet til offentliggjøring gjelder på konsolidert grunnlag. Sparebanken Øst består av flere virksomheter underlagt konsesjon og er å anse som et finanskonsern. Helhetlig risikostyring omfatter hele konsernet, også selskaper som ikke er finansforetak. Figuren under viser strukturen i konsernet Sparebanken Øst ved utgangen av 2024:

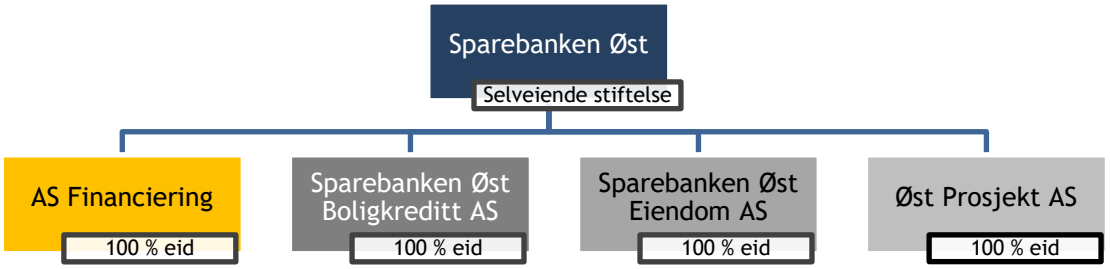

Figur 5 - Konsernstruktur

- **Sparebanken Øst** er en sparebank stiftet i 1843, med forretningsadresse i Hokksund. Banken har en enkel forretningsmodell basert på hoved-produktene spareprodukter, kredittprodukter og betalingsprodukter. I tillegg distribuerer banken forsikring, fondsandeler, valuta og remburs samt rentesikring. Det alt vesentlige av konsernets virksomhet foregår i dette foretaket.
- **Sparebanken Øst Boligkreditt AS (SPØB**) er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst og har konsesjon som kredittforetak med rett til utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapet ble stiftet i 2009, og har forretningsadresse i Drammen. Sparebanken Øst Boligkreditt AS har gjennom deltakelse i markedet vært en viktig aktør for å sikre konsernet en langsiktig og gunstig finansiering. Selskapet har en Aaa kredittrating foretatt av Moody's Investor Service på alle sine obligasjonsutstedelser. Dette reflekterer laveste risiko, og er viktig for å sikre markedstilgang og oppnå gode lånevilkår.
- **AS Financiering** (ASF) er et kredittforetak og heleid datterselskap av Sparebanken Øst stiftet i 1930 og overtatt av Sparebanken Øst i 1991. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige bruktbil. Forretningsadresse er i Oslo.
- **Sparebanken Øst Eiendom AS** (SPØE) har som hovedformål å drifte konsernets egne eiendommer. Selskapet ble stiftet i 1988 og har forretningsadresse i Drammen.
- **Øst Prosjekt AS** har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet ble stiftet i 1997 og har forretningsadresse i Drammen.

6.2. Konsolidering

Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst er utarbeidet i samsvar med gjeldende internasjonale regnskapsstandarder, International Financial Reporting Standard (IFRS).

Konsolidering med hensyn til kapitaldekning er regulert i CRD IV/CRR. I henhold til dette skal kun foretak i finansiell sektor og foretak som yter tilknyttede tjenester inngå i konsolidert kapitaldekning. Konsolidert ansvarlig kapital og beregningsgrunnlag skal beregnes etter samme prinsipper som ved konsolidering etter regnskapsreglene. Konsolideringen omfatter ikke-balanseførte forpliktelser. Ikke-balanseførte interne poster mellom foretakene elimineres. Se tabell EU LI1 og EU LI2 i vedlegg for detaljer.

Tabell 11 - EU LI3 Konsolideringsmetode kapitalkrav for de ulike foretak i konsernet

a	b	c	d	e	f	g	h
Foretak	Regnskapsmessig konsolidering	Regulatorisk konsolidering					Beskrivelse
		Full	Pro-porsjonal	EK-metode	Ingen	Fra-trukket	
Morbank	Full konsolidering	X					Morbank
SPØB	Full konsolidering	X					Kredittforetak
ASF	Full konsolidering	X					Kredittforetak
Spb. Øst Eiendom	Full konsolidering	X					Ikke finansinstitusjon
Øst prosjekt	Full konsolidering	X					Ikke finansinstitusjon

Tabell 12 - Spesifikasjon av kapitalkravet for finansielle selskaper og konsern 31.12.2024

Spesifikasjon av kapitalkravet MNOK (8 % av beregningsgrunnlaget)	Konsern	Morbank	SPØB	ASF
Stater og sentralbanker	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	9	0	0	0
Offentlig eide foretak	0	0	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	0	0	0	0
Institusjoner	7	61	35	0
Foretak	12	12	0	0
Massemarkedsengasjementer	274	89	25	160
Engasjementer med pant i eiendom	989	447	542	0
Forfalte engasjementer	23	11	4	9
Høyrisikoengasjementer	61	61	0	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	45	44	2	0
Andeler i verdipapirfond	0	0	0	0
Egenkapitalposisjoner	66	216	0	0
Øvrige engasjementer	16	12	0	1
Verdipapirisering	0	0	0	0
Sum kreditt- og motpartsrisiko	**1.502**	**962**	**607**	**170**
Valutarisiko	**0**	**0**	**0**	**0**
Operasjonell risiko	**130**	**94**	**20**	**17**
Kapitalkrav svekket kredittverd. motpart (CVA)	3	2	0	0
Samlet kapitalkrav	**1.635**	**1.059**	**627**	**187**

Tabell 13 – Ansvarlig kapital finansielle datterselskaper og konsern

Ansvarlig kapital MNOK	Konsern	Morbank	SPØB	ASF
Bokført verdi aksjer mill. kroner			1.395	339
Eierandel			100 %	100 %
Ren kjernekapital				
Bokført egenkapital	4.671	4.192	1.715	484
Fradragsposter i ren kjernekapital				
Godkjennelse for erverv av egne egenkapitalbevis	0	0	0	0
Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-9	-11	0	0
Utbytte	-464	-464	0	
Goodwill inkl. i verdsettelse av sign. invest.	-299	-299	0	0
Immaterielle eiendeler	-34	-26	0	-9
Utsatt skatt	0	0	0	0
Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0	0	0	0
Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0	0	0	0
Fond for urealiserte gevinster				
Fradrag for tapsavsetninger under minimumsnivå	-1	0	0	-1
Andre fradrag i ren kjernekapital	-64	-64	0	0
Sum ren kjernekapital	**3.799**	**3.328**	**1.715**	**474**
Øvrig kjernekapital				
Fondsobligasjoner	350	350	0	0
Fradragsposter i øvrig kjernekapital				
Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0	0	0	0
Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinstitusjoner (signifikant)	0	0	0	0
Sum øvrig kjernekapital	**350**	**350**	**0**	**0**
Sum kjernekapital	**4.149**	**3.678**	**1.715**	**474**
Tilleggskapital				
Ansvarlig lån	500	500	0	60
Fradragsposter i tilleggskapital				
Tilleggskapital instrumenter i andre finansinstitusjoner (ikke signifikant)	0	0	0	0
Tilleggskapital instrumenter i andre finansinstitusjoner (signifikant)	0	0	0	0
Sum tilleggskapital	**500**	**500**	**0**	**60**

Netto ansvarlig kapital	**4.649**	**4.178**	**1.715**	**534**
Ren kjernekapitaldekning	**18,59 %**	**25,14 %**	**21,87 %**	**20,28 %**
Kjernekapitaldekning	20,30 %	27,78 %	21,87 %	20,28 %
Kapitaldekning	22,75 %	31,56 %	21,87 %	22,44 %
Uvektet kjernekapitalandel	**8,73 %**	**12,35 %**	**8,16 %**	**16,66 %**

Se konsernets årsrapport for ytterligere beskrivelse av konsernets regnskapsprinsipper. Ved utarbeidelse av konsernregnskapet elimineres interne transaksjoner, intern fortjeneste og mellom-værende mellom selskap som inngår i konsernet.

Tabell 14 - Samlede kapitalkrav finansielle selskaper 31.12.2024

Samlede kapitalkrav MNOK	Konsern	Morbank	SPØB	ASF
Beregningsgrunnlag	**20.438**	**13.240**	**7.842**	**2.339**
Minstekrav til ren kjernekapital (4,5 %)	920	596	353	105
Minstekrav til kjernekapital (6,0 %)	1.226	794	471	140
Minstekrav til total kapitaldekning (8,0 %)	1.635	1.059	627	187
Oppfyllelse av minstekrav				
Ren kjernekapital	920	596	627	140
Hybrid kapital	350	350	0	0
Tilleggskapital	365	113	0	47
Bufferkrav - oppfylles med ren kjernekapital				
Bevaringsbuffer (2,5 %)	511	331	196	58
Motsyklisk buffer (2,5 %)	511	331	196	58
Systemrisikobuffer (4,5 %)	920	596	353	105
Sum bufferkrav	**1.942**	**1.258**	**745**	**222**
Ren kjernekapital mot samlede krav				
Ren kjernekapital	3.799	3.328	1.715	474
Dekning av minstekrav	-920	-596	-627	-140
Dekning av bufferkrav	-1.942	-1.258	-745	-222
Overskudd av ren kjernekapital	**938**	**1.475**	**342**	**112**

6.3. Begrensninger på overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom konsernselskaper

Det er ingen avtalemessige, privatrettslige eller andre faktiske begrensninger på overføring av kapital mellom selskapene. For øvrig reguleres adgangen til overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom selskapene i konsernet av den til enhver tid gjeldende lovgivning for bransjen.

6.4. Forretningsmodell

Hver enkelt bank skal selv foreta vurdering av forholdsmessighet i forhold til virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Det stilles mindre omfattende krav til prosessen for helhetlig risikostyring for små foretak enn det gjør for store foretak. Styrets vurdering er at Sparebanken Øst har en relativ enkel forretningsmodell som er karakterisert med relativt få og enkle produkter til kunder. Banken har en høy andel utlån til boligformål. Bankens kjerneprodukter og distribuerte produkter er:

Kjerneprodukter	Distribuerte produkter
Spareprodukter	Forsikring
Kredittprodukter	Fondsandeler
Betalingsprodukter	Valuta og remburser
	Rentesikring

Bankens overordnede strategi beskriver idégrunnlag med visjon, forretningside og de overordnede økonomiske målene som er satt for virksomheten, videre beskrives bankens identitet som sparebank, og bankens kjerneverdier, marked og produkter. Se årsrapport fra side 12 for mer informasjon.
Sparebanken Øst har ikke konsesjon som verdipapirforetak og har ikke handelsporteføljer av verdipapirer. Banken har ikke i sin forretningsmodell å ta rente- og/eller valutarisiko. Bankens inntekter skal i hovedsak komme fra kunderettede aktiviteter og ikke fra finansiell risikotagning. De største risikoene i banken er kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

7. Helhetlig risikostyring

7.1. Risikostyring og internkontroll

Risikostyring skal støtte opp under konsernets utvikling og måloppnåelse og skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig forretningsdrift. Dette oppnås gjennom en risikoprofil som kjennetegnes ved en sterk risikokultur og en høy bevissthet om risikostyring.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risikostyring og internkontroll har konsernet lagt til grunn COSO-modellen[2]. Dette er et anerkjent rammeverk for risikostyring og internkontroll. Modellen baseres på at risikostyring og internkontroll gjelder alle deler av virksomheten samtidig som et helhetlig perspektiv legges til grunn. Risikostyring og internkontroll omfatter både strategiske og operative forhold samt at det settes særlig fokus på kvalitet i ekstern rapportering og etterlevelse av lover og regler.

Begrepet helhetlig risikostyring benyttes i Sparebanken Øst med følgende definisjon:

«Helhetlig risikostyring er den kulturen, de egenskapene og den praksisen som organisasjoner integrerer med strategi og som de benytter når strategien settes ut i praksis. Dette for å styre risikoen når verdier skapes, bevares og realiseres.»

Modellen for internkontroll bygger på følgende komponenter:

Internt kontrollmiljø

Det interne miljøet påvirkes av styret og toppledelsens «tone-of-the-top», og er utgangspunktet for de ansattes holdning til risiko. Det omfatter også filosofi for risikostyring og risikoappetitt, integritet og etiske verdier og miljøet de ansatte befinner seg i.

Risikovurdering

Risikoer blir identifisert, analysert og sannsynlighet og konsekvens vurderes som grunnlag for å avgjøre hvordan den skal håndteres. Både iboende og gjenværende risiko blir vurdert. Formålet er å vurdere risiko knyttet til måloppnåelse.

[2] The Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission (COSO) har gitt innhold til begrepene gjennom et rammeverk som er internasjonalt anerkjent og benyttet bl.a. i lovgivning innen finansområdet.

Kontrollaktiviteter
Retningslinjer og rutiner blir etablert og tatt i bruk for å sikre at risikohåndteringen blir utført på en effektiv måte.

Informasjon og kommunikasjon
Relevant informasjon blir identifisert, fanget opp og kommunisert i en form og i et tidsperspektiv som gjør det mulig for de ansatte å ivareta sitt ansvar. Effektiv kommunikasjon skjer også i videre forstand, både vertikalt og horisontalt i virksomheten.

Oppfølging
Den helhetlige risikostyringsprosessen blir fulgt opp og endret etter behov. Oppfølging utføres gjennom løpende ledelsesaktiviteter, frittstående evalueringer eller begge deler, og bygges inn i forretningsprosessene på alle nivåer.

Måloppnåelse er sentralt i helhetlig risikostyring, og er den andre dimensjonen. I denne sammenhengen er det definert tre målområder:

- ***Virksomhetsrelaterte*** – *mål på strategisk nivå* som er i samsvar med og støtter virksomhetens formål, samt *effektiv drift* ved målrettet og kostnadseffektiv bruk av virksomhetens ressurser og sikring av eiendeler mot tap.
- ***Rapporteringsrelaterte*** – pålitelig *styringsinformasjon* (herunder korrekte indikatorer for aktivitet, bemanning, økonomi, måloppfyllelse og rammevilkår gitt av myndighetene)
- ***Etterlevelsesrelaterte*** – overholdelse av gjeldende *lover og internt regelverk* (herunder retningslinjer for etisk adferd, ESG og antihvitvask)

Den tredje dimensjonen ligger i definisjonen av **helhetlig**, og pålegger styret, ledelsen og ansatte på alle nivåer i konsernet et ansvar for å sikre måloppnåelse.

7.2. Overordnet organisering risikostyring og internkontroll

Modell for internkontroll deler opp roller og ansvar i tre linjer, og understreker at risikostyring og internkontroll omfatter alle deler av organisasjonen, og at alle ansatte har et ansvar for å forstå, vurdere og behandle risiko. Risikostyring innebærer ikke bare å hindre negative effekter, men også å identifisere og ivareta muligheter som kan forbedre måloppnåelse innenfor strategiske rammer.

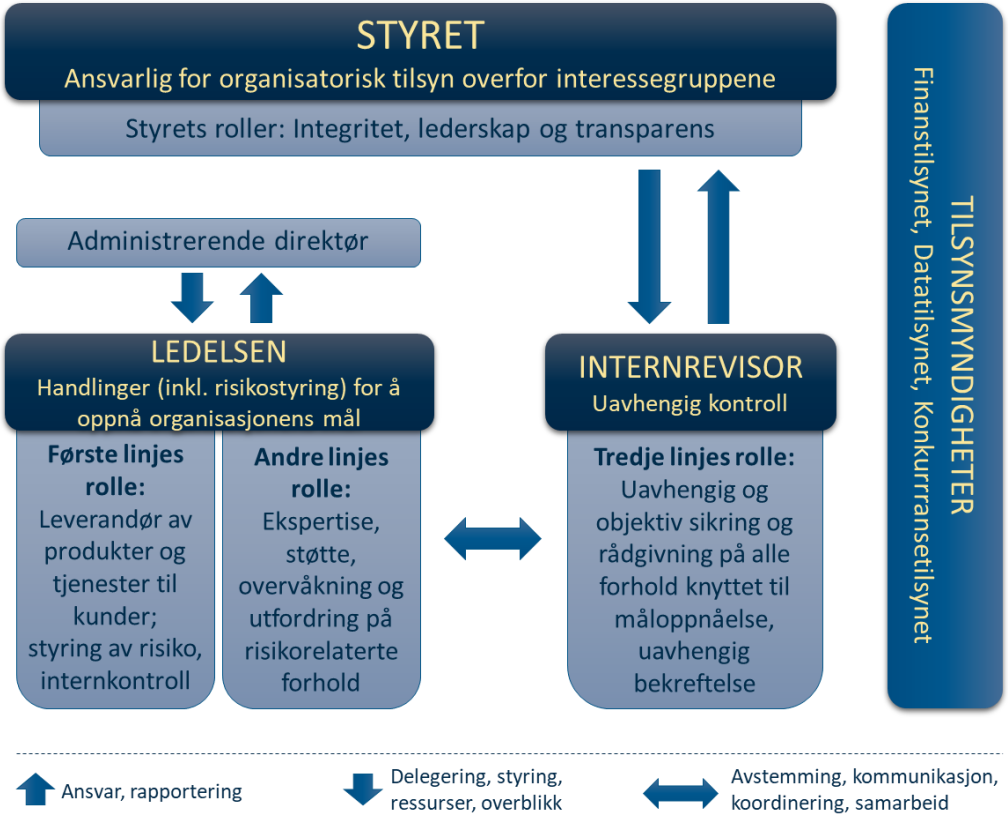

Figur 6 - Trelinjersmodellen, basert på IIA's modell

7.3. Strategidokument

«Strategi for helhetlig risikostyring» er konsernets overordnede dokument for styring av risiko, og revideres årlig. Prosessene for risikovurderinger, nøkkelprosessgjennomgang, funksjons- og ansvarsmatriser, fullmaktsstrukturer og lederbekreftelser er beskrevet, og dokumentet oppsummeres i en årsplan for risikostyringsarbeidet. Oversikt over ansvar, mottakere, frekvens og innhold i rapportering av finansiell informasjon er beskrevet (se også punkt «7.6 Rapportering»).

7.4. Roller og ansvar

Bankens organisering med kontrollfunksjoner er vist i figuren på neste side. Organisering og kontrollfunksjoner er i tråd med gjeldende lovverk. Bestemmelsene om helhetlig risikostyring finner vi i finansforetakslovens § 13-5, herunder om forsvarlig virksomhet og god forretningsskikk. Et finansforetak skal organiseres og drives på en forsvarlig måte. Foretaket skal ha klar organisasjonsstruktur og ansvarsdeling, samt klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger. Foretaket skal ha hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for gjennomføring, overvåkning og rapportering og regelmessig vurdering av godtgjørelsesordninger. Det skal være uavhengige kontrollfunksjoner og styring- og kontrollfunksjoner som er tilpasset risiko og omfang av virksomhet i foretaket.

Forstanderskapet

Forstanderskapet er bankens øverste organ. Forstanderskapet skal påse at sparebanken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og vedtak fattet av forstanderskapet. I henhold til vedtektene skal følgende saker behandles av det ordinære forstanderskapet:

- Valg av forstanderskapets leder og nestleder
- Godkjennelse av årsregnskap og årsberetning, herunder disponering av overskudd/utdeling av utbytte
- Andre saker som etter lov eller vedtekter hører under forstanderskapet, herunder valg av styremedlemmer

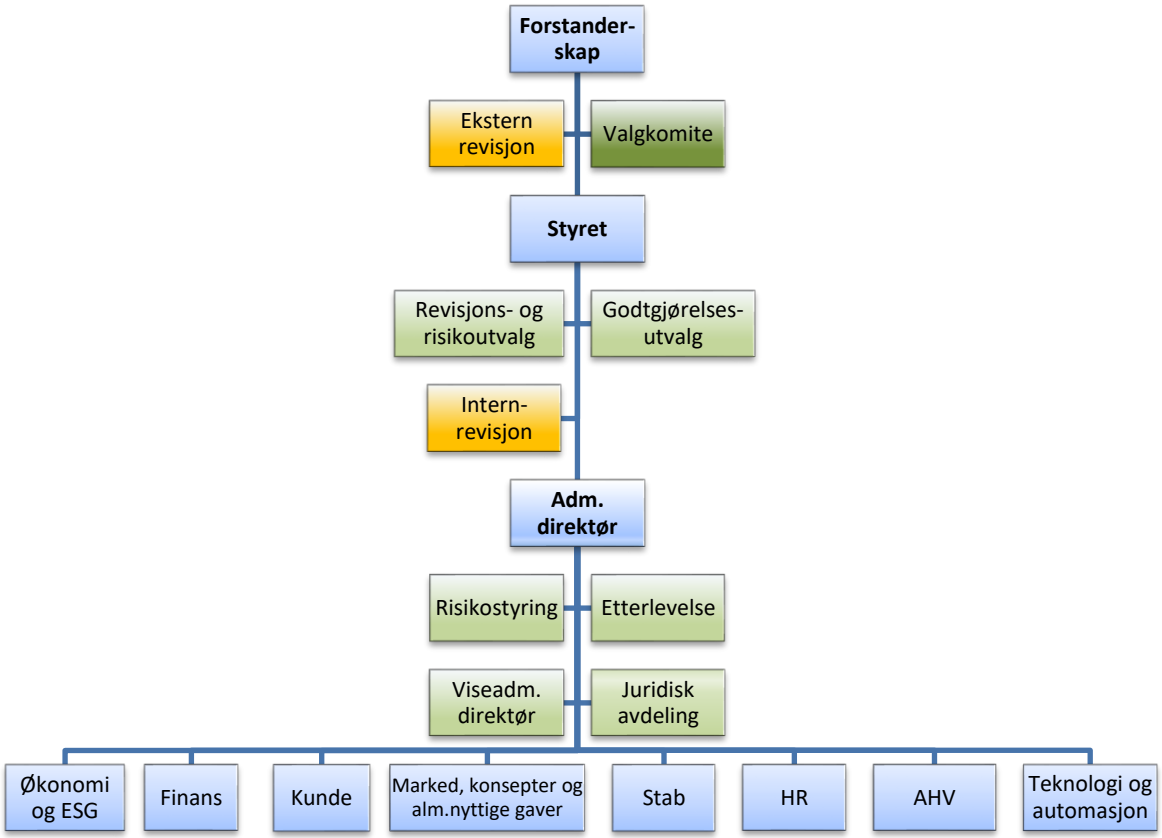

Figur 7 - Administrativ organisasjonsstruktur

Styret

Styret skal fastsette mål og strategi for konsernet samt overordnede retningslinjer for virksomheten. Styret skal fastsette prinsipper for helhetlig risikostyring for konsernet som helhet og innenfor hvert enkelt virksomhetsområde. Styret skal videre påse at helhetlig risikostyring blir etablert og gjennomført i samsvar med lover, forskrifter, vedtekter, pålegg fra Finanstilsynet og retningslinjer gitt av styret til administrasjonen. Styret arbeider etter en instruks som oppdateres jevnlig. Styret gjennomførte 27 møter i 2024.

Styret skal påse at konsernet er hensiktsmessig organisert, herunder at det er klare ansvarsforhold og at det er etablert nødvendig arbeidsdeling. Styret skal årlig evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til bankens helhetlige risikostyring. Styret må forsikre seg om at retningslinjer for planlegging og styring er kommunisert og iverksatt i hele konsernet, og sikre en ressursforsvarlig oppfølging. Styret har ansvar for at kapitalplanlegging og styring av kapitalbehov er en del av konsernets samlede risikostyring. Styret skal ta stilling til risikotoleransen og konkludere i forhold til nødvendig kapitalbehov, kapitalplan med beredskapsplaner og kapitalmål.
Konsernets valgkomitéer skal ved forslag på kandidater til de forskjellige verv særlig vektlegge at styremedlemmene har god forståelse for sine oppgaver, at de er kvalifisert for oppgaven, at det er kandidater som vil fremme sparebankidentiteten, og at de har den formelle kompetanse og/eller realkompetanse som er nødvendig. Ved forslag til kandidater til styret skal det påses at bankens styre får en variert og best mulig sammensetning for å sikre at banken styres på en god og hensiktsmessig måte med grunnlag i konsernets virksomhet. Det skal legges vekt på lokal tilknytning og forankring i bankens primærområde. Det skal foreligge plan for introduksjon og opplæring av styrets medlemmer som skal gjennomgås jevnlig og oppdateres ved behov.

Styrets medlemmer har ved årsskiftet følgende antall styreverv utenfor konsernet (herunder i boligsameier mv.):

- Øivind Andersson (leder): 8
- Cecilie Hagby (nestleder): 2
- Arne K. Stokke: 2
- Jorunn Rønning Indrelid: 6
- Ole B. Hoen: 6
- Sissel Album Fjeld: 0
- Håvard Saastad: 0
- Lina Andal Sørby 2

Styrets revisjons- og risikoutvalg

Sparebanken har etter krav i finansforetaksloven § 8-18 og § 13-6 (4) etablert revisjons- og risikoutvalg etter de retningslinjer som loven beskriver. Revisjons- og risikoutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret. Utvalgets overordnede funksjon er å føre uavhengig kontroll med konsernets finansielle rapportering og kontrollsystemer, og arbeider etter egne instrukser som vedtas av styret årlig. Utvalget hadde 9 møter og et felles med godtgjørelsesutvalget i 2023. Revisjons- og risikoutvalget skal:

- Forberede styrets vurdering av risiko og samlet kapital- og likviditetsbehov
- Minst årlig gjennomgå foretakets risikostrategi, overordnet risikotoleranse og risikorammer i forhold til bankens faktiske og antatte fremtidige risikobærende evne og soliditet
- Ha jevnlig kontakt med risikokontrollfunksjonen og motta relevant rapportering fra foretakets kontrollfunksjoner
- Overvåke at foretakets risikostrategier følges og at det er etablert prosedyrer for å sikre etterlevelse av alle godkjente risikopolicyer, herunder retningslinjer om varsling, etiske regler, antihvitvasking og terrorfinansiering, ESG og personvern
- Vurdere om prising av foretakets produkter tar hensyn til foretakets forretningsmodell og risikostrategi
- Overvåke systemene for internkontroll og risikostyring samt foretakets internrevisjon, som gjelder foretakets regnskapsrapportering uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle
- Forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet

- Ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. Revisorloven § 12-1
- Informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen, og forklare hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og utvalgets rolle i denne prosessen
- Komme med anbefalinger overfor styret for å sikre rapporteringens integritet
- Vurdere og overvåke revisors uavhengighet og objektivitet, herunder godkjenne alle andre tjenester enn revisjon som er levert fra revisor
- Ha ansvaret for å forberede valg av ekstern og intern revisor og gi sine anbefalinger
- Overvåke rotasjonskravene til revisor

Godtgjørelsesutvalg

Det er etter krav i finansforetaksloven § 15-1 flg. og finansforetaksforskriften § 15-1 flg. etablert et godtgjørelsesutvalg. Godtgjørelsesutvalget har som oppgave å forberede for styret retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte og ansatte som har arbeidsoppgaver av betydning for foretakets risikoeksponering. De skal videre sørge for at foretaket til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordningen som er i samsvar med Finansforetaksloven og Finansforetaksforskriftens bestemmelser om godtgjørelsesordninger i finansforetak. Ytterligere informasjon er gitt i kapittel 14.

Administrerende direktør

Administrerende direktør er ansvarlig for, skal utarbeide og følge opp at:

- Det er etablert en forsvarlig helhetlig risikostyring etter retningslinjer fastsatt av styret
- Helhetlig risikostyring blir dokumentert, gjennomført og overvåket på forsvarlig måte
- Rapporteringsplikten til styret er i samsvar med lover, forskrifter, vedtekter og konsernets vedtatte prinsipper om dette, herunder om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte og om det er behov for nye tiltak
- Risikostyringssystemene gjennomføres, følges opp og dokumenteres i samsvar med lover, forskrifter, strategier og rutiner
- Risikostyringsprosessen er hensiktsmessig og effektiv

Adm.dir. skal sørge for at konsernet er hensiktsmessig organisert, herunder at det er klare ansvarsforhold og at det er etablert nødvendig arbeidsdeling. Administrerende direktør har ansvar for prosess for vurdering av risikoer og samlet risiko knyttet til virksomheten, og på bakgrunn av dette at det blir gjennomført en vurdering av samlet kapitalbehov for virksomheten. Administrerende direktør arbeider etter instruks vedtatt av styret.

Adm.dir. bekrefter årlig i tråd med § 37 i CRR/CRDIV-forskriften at banken tilfredsstiller lov- og forskriftsmessige krav til risikostyring og internkontroll, herunder at lederne av alle vesentlige risikoområder har vurdert gjennomføringen av internkontrollen. Rapportene «Samlet årlig risikovurdering» og «Rapport om internkontroll i Sparebanken Øst» redegjør for at samlet vurdering av risiko og gjennomføringen av internkontrollen er hensiktsmessig og tilpasset konsernets risikoprofil og strategi.

Ledere av forretningsområder

Ledere av forretningsområdene, herunder direktørene og mellomlederne, har ansvar for:

- Å etablere og gjennomføre forsvarlig risikostyring innenfor sitt område, herunder vurdere risiko og etablere nødvendige linjekontroller ut ifra en risikobasert tilnærming
- Å løpende sørge for at avdelingens risikoregister holdes oppdatert
- Å sikre nødvendig kompetanse i avdelingen
- Etterlevelse av gjeldende regelverk
- Rapportering knyttet til helhetlig risikostyring, herunder rapportering på vesentlige brudd/hendelser til avdeling Etterlevelse

Helhetlig risikostyring skal være en del av den løpende oppfølgingen mellom leder og den ansatte. Den ansattes rolle i dette skal synliggjøres og følges opp

Ansatte

De ansatte har ansvar for å:

- Besitte tilstrekkelig kompetanse om sitt ansvarsområde og sine arbeidsoppgaver for tilstrekkelig egenkontroll
- Utføre arbeid innenfor vedtatte instrukser, rammer og fullmakter med riktig kvalitet
- Rapportere vesentlige brudd/hendelser til leder eller etter instruks for varsling

Risikostyring

Avdeling Risikostyring skal:

- Ha et konsernansvar for oppfølging av strategi for helhetlig Risikostyring
- Sitte i «førersetet» når strategier skal utformes på sentrale risikoområder
- Skal være involvert i vurderingene av risikoer forbundet med vesentlige kredittbevilgninger, nye og vesentlige endringer i produkter, tjenester og andre aktiviteter, herunder utkontraktering
- Skal være involvert i utarbeidelsen av risikotoleranse, risikostrategier og overordnede rammer for risikotakingen
- Lede arbeidet med ICAAP og gjennomføre stresstester og prognoser på selvstendig basis
- Være et uavhengig miljø som utfordrer de operative avdelingene i banken
- Bidra til videreutvikling av bankens rammeverk for helhetlig risikostyring- og internkontroll, herunder risikostrategi, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper
- Påse at risikostyringssystemene iverksettes, benyttes, følges opp og dokumenteres i samsvar med lover, forskrifter, strategi og rutiner og at risikostyringsprosessen er hensiktsmessig og effektiv
- Følge opp bankens risikostatus og utvikling i forhold til vedtatte risikostrategiske måltall og forretningsstrategi
- Motta eller utarbeide periodisk og tilstrekkelig informasjon for å ivareta og følge opp rapportering til administrerende direktør
- Delta i møter i styrets revisjons- og risikoutvalg og lede intern risikokomité

Avdelingsleder risikostyring skal ikke kunne avsettes uten samtykke fra styret, jf. CRR/CRD IV-forskriften, § 38.

Etterlevelse

Avdeling Etterlevelse skal:

- Ha et konsernansvar for oppfølging av strategi for helhetlig Risikostyring
- Sitte i «førersetet» når strategier skal utformes på sentrale risikoområder
- Skal være involvert i vurderingene av risikoer forbundet med nye og vesentlige endringer i produkter, tjenester og andre aktiviteter, herunder utkontraktering. Videre fasilitere bankens workshops i forbindelse med identifisering, vurdering og håndtering av de ulike avdelingers operasjonelle risikoer
- Skal være involvert i utarbeidelsen av risikotoleranse, risikostrategier og overordnede rammer for risikotakingen
- Være et uavhengig miljø som både utfordrer og støtter de operative avdelingene i banken
- Bidra til videreutvikling av bankens rammeverk for helhetlig risikostyring- og internkontroll, herunder risikostrategi, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper.
- Påse at risikostyringssystemene iverksettes, benyttes, følges opp og dokumenteres i samsvar med lover, forskrifter, strategi og rutiner og at risikostyringsprosessen er hensiktsmessig og effektiv
- Koordinere den årlige lederbekreftelsen i henhold til CRR/CRD IV-forskriften, § 37.
- Følge opp bankens risikostatus og utvikling i forhold til vedtatte risikostrategiske måltall og forretningsstrategi
- Motta eller utarbeide periodisk og tilstrekkelig informasjon for å ivareta og følge opp rapportering til administrerende direktør
- Sørge for at det opprettes effektive systemer og prosesser for etterlevelse av gjeldende regelverk samt fange opp endringer i lover/forskrifter, bransjestandarder, interne retningslinjer og påse at disse blir iverksatt i banken
- Teste, vurdere og gi råd om internkontrollen
- Delta i møter i styrets revisjons- og risikoutvalg
- Ansvar for å gjennomføre årlige nøkkelprosessgjennomganger, fremlegge forslag og vurderinger for bankens ledelse
- Være bankens primærkontakt for internrevisor

Avdelingsleder etterlevelse skal ikke kunne avsettes uten samtykke fra styret, jf. CRR/CRD IV-forskriften, § 39.

Internrevisjon

Internrevisjonen skal:

- Rapportere til styret, ha rett til å møte i styremøtene og avgi rapport om risikostyringen og internkontrollen minimum en gang per år
- Gi objektive råd til styret og ledelsen om konsernets risikostyring, utforming og etterlevelse av kontroller samt etterlevelse av etablerte rutiner, prosedyrer og retningslinjer
- Ha tilstrekkelig kompetanse og erfaring, metodikk og verktøy for å sikre at alle områder med høy og kritisk risiko dekkes
- Gjennomføre planlagte internkontroller og presentere resultatene i styrets revisjons- og risikoutvalg
- Nærmere føringer for internrevisors arbeid er gitt av styret i egen instruks.

Eksternrevisjon

Ekstern revisor gir ledelsen og styret uavhengige og objektive synspunkter som kan bidra til at banken når sine målsettinger ikke bare for regnskapsrapportering, men også for målsettinger innenfor andre kategorier. I forbindelse med årsregnskapsrevisjonen fremlegger revisor sitt syn på i hvilken grad regnskapet gir et forsvarlig uttrykk for virksomhetens økonomiske stilling i overenstemmelse med god regnskapsskikk, og bidrar dermed til virksomhetens målsettinger for regnskapsrapportering. Revisor kan videre bidra ved å gi nyttig informasjon til ledelsen i dens gjennomføring av aktiviteter relatert til risikostyring. Slik informasjon omfatter revisjonsfunn, analytisk informasjon og anbefalinger om nødvendige tiltak for å nå etablerte målsettinger, og funn som revisor gjør angående mangler ved risikostyring og kontroll med anbefalinger om forbedringer.

Overvåker

I tråd med finansforetakslovens § 11-14 er BDO AS oppnevnt som uavhengig overvåker for Sparebanken Øst Boligkreditt AS. Overvåker gjennomfører selvstendige kvartalsvise kontroller blant annet av lovbestemt register og beløpsmessig balanse mellom sikkerhetsmasse og utstedte obligasjoner med fortrinnsrett. Overvåker rapporterer regelmessig til Finanstilsynet.

Finanstilsynet

Finanstilsynet er et selvstendig myndighetsorgan som arbeider med grunnlag i lover og vedtak fra Stortinget, Regjeringen og Finansdepartementet og på internasjonale standarder for finansielt tilsyn.
Gjennom tilsyn med foretak og markeder skal Finanstilsynet bidra til finansiell stabilitet og ordnede markedsforhold og til at brukerne kan stole på at finansielle avtaler og tjenester blir fulgt opp etter formålet. I tillegg til det forebyggende arbeidet må Finanstilsynet kunne bidra til å løse problemer som kan oppstå. Finanstilsynet legger til grunn at norske virksomheter skal ha konkurransevilkår som samlet sett er på linje med virksomheter i andre EØS-land.

Andre organer og kontrollpunkter

Bankens balansestyringskomité har jevnlige møter der status og tiltak med hensyn til likviditets- og kapitalsituasjonen drøftes. I BSK møter administrerende direktør, direktør økonomi og finans, avd. leder Kontroll og rapportering, leder risikostyring, finanssjef og regnskapssjef. BSK er også forum for vurderinger knyttet til Gjenopprettingsplanen under normale forhold, herunder løpende vurdering av indikatorer og triggere. Se også avsnitt 0. BSK gjennomførte 14 møter i 2024.

Risikokomitéen har til formål å vurdere risikoeksponering og risikorapportering. Komitéen skal gjøre vurderinger av risiko og kapitalbehovet, samt behandle risikorapporteringen til styret. Komitéens medlemmer er advokat, avdelingsledere og controllere fra hhv. Risikostyring og Etterlevelse, finanssjef, avdelingsleder innfordring og antihvitvask, leder BM Kreditt, leder kreditt PM, direktør teknologi og automasjon. Komitéens konklusjoner og merknader protokollføres og oversendes administrerende direktør. Komitéen gjennomførte 5 møter i 2024.

Banken har en egen **avdeling for antihvitvask,** som også har et **svindelteam**. Avdelingens oppgaver er nærmere beskrevet i kapittel 11.2. Bankens **hvitvaskingsansvarlig** er viseadm. direktør Kjell Engen.

Green bond committee har som mandat, slik det fremkommer av det grønne rammeverket, å sikre åpenhet og ansvarlighet rundt utvelgelsen av grønne lån. Komiteen består av ansatte fra Finansavdelingen, ESG-avdelingen, kredittavdelingen, avdeling kunde og avdeling risikostyring. Andre interne ansatte med spesialkompetanse kan delta ved behov. Alle beslutninger vil bli tatt i konsensus og lederen for bærekraft har vetorett.

Personvernombud er oppnevnt for konsernet Sparebanken Øst. Personvernombudet skal:

- Informere og gi råd til virksomheten om forpliktelsene som følger av lovverket
- Kontrollere overholdelsen av personvernregelverket
- Gjennomføre opplæring og holdningsskapende tiltak av de ansatte som er involvert i behandlingsaktivitetene
- På anmodning gi råd om vurdering av personvernkonsekvenser og kontrollere gjennomføringen av dem dersom konsekvensen vurderes som høy
- Ikke motta instrukser om utførelsen av sine oppgaver
- Ivareta sin særskilte taushetsplikt
- Samarbeide med Datatilsynet og fungere som kontaktpunkt, ved behov rådføre seg med Datatilsynet, samt ansvarlig for å sende avviksmeldinger til Datatilsynet
- Rapportere direkte til høyeste ledelsesnivå i konsernet

7.5. Finanstilsynets moduler og retningslinjer fra EBA

COSO presenterer et teoretisk rammeverk sammen med teknikker og verktøy for bruk av rammeverket. I praksis er utfordringen å finne gode og robuste løsninger som fungerer i det daglige for styret, ledelsen, mellomledere og ansatte i banken. I tillegg til generelle prinsipper for helhetlig risikostyring er banken underlagt omfattende konsesjonsmessige krav gjennom regulatoriske regler og retningslinjer. **Finanstilsynet** benytter i sin tilsynsvirksomhet moduler for evaluering av bankens overordnede risikostyring. Modulene er delt inn i risikotyper og omfatter:

- Intern virksomhetsstyring
- Kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko med følgende undermoduler:
    - Evaluering av risikonivå
    - Evaluering av styring og kontroll
- Operasjonell risiko

Modulene er mer spesifikke enn COSO og rettet spesifikt mot finansforetak, og bygger på internasjonale anbefalinger og erfaringer fra tilsynsarbeidet.

Den europeiske banktilsynsmyndigheten European Banking Authority (EBA) utarbeider retningslinjer om en rekke temaer knyttet til direktiver og forordninger som er gjeldende i norsk rett gjennom EØS-avtalen. På sine hjemmesider publiserer Finanstilsynet hvilke retningslinjer som meddeles EBA vil følges, som

innebærer at retningslinjene anses å være i samsvar med norsk lovgivning. Finanstilsynet vil legge vekt på innholdet i sin praktisering og håndheving av norske rettsregler på området. Sparebanken Øst vil hensynta disse retningslinjene i sin virksomhet, herunder også retningslinjenes prinsipper om proporsjonalitet.

7.6. Rapportering

Det er etablert et rapporteringssystem som gir styret og administrasjonen informasjon om status og utvikling for alle viktige målefaktorer i banken, herunder sentrale risikofaktorer. Denne rapporteringen omfatter blant annet:

- Månedsregnskap med budsjettkontroll
- Månedlig virksomhetsrapport fra adm. direktør til styret
- Månedlig rammekontroll Kredittrisiko til virksomhetsrapport
- Månedlig utvikling i kredittrisiko, målt i PD og risikoklasser
- Månedlig statusrapport Finans med rammekontroll og indikatorer for gjenoppretting
- Kvartalsvis risikorapport med bl.a. rammekontroller, stresstest kapital og likviditet, samt indikatorer for gjenoppretting
- ICAAP/ILAAP
- Kvartals- og hendelsesrapport fra avdeling Etterlevelse
- Controllerrapporter om etterlevelse i henhold til årsplan for hele konsernet
- Årlig rapport om samlet risikovurdering
- Års- og kvartalsregnskap med status for kapitaldekning
- Pilar 3-dokument med vedlegg
- Internrevisjonsrapporter i henhold til årsplan for hele konsernet
- Gjenopprettingsplan i henhold til kapittel 20 i Finansforetaksloven

Rapportering av status og avvik ligger til grunn for oppfølging av måloppnåelse, etterlevelse av rammer og gjennomføring av tiltak. Dette er nødvendig for å sikre en forsvarlig og helthetlig risikostyring.

I figuren under vises hvordan vesentlige aktiviteter på risikostyringsområdet gjennomføres over et kalenderår, hvor gjenopprettingsplanen ajourføres ved endringer i strategi og påvirkes av nye eller endrede risikovurderinger, rammer og mål:

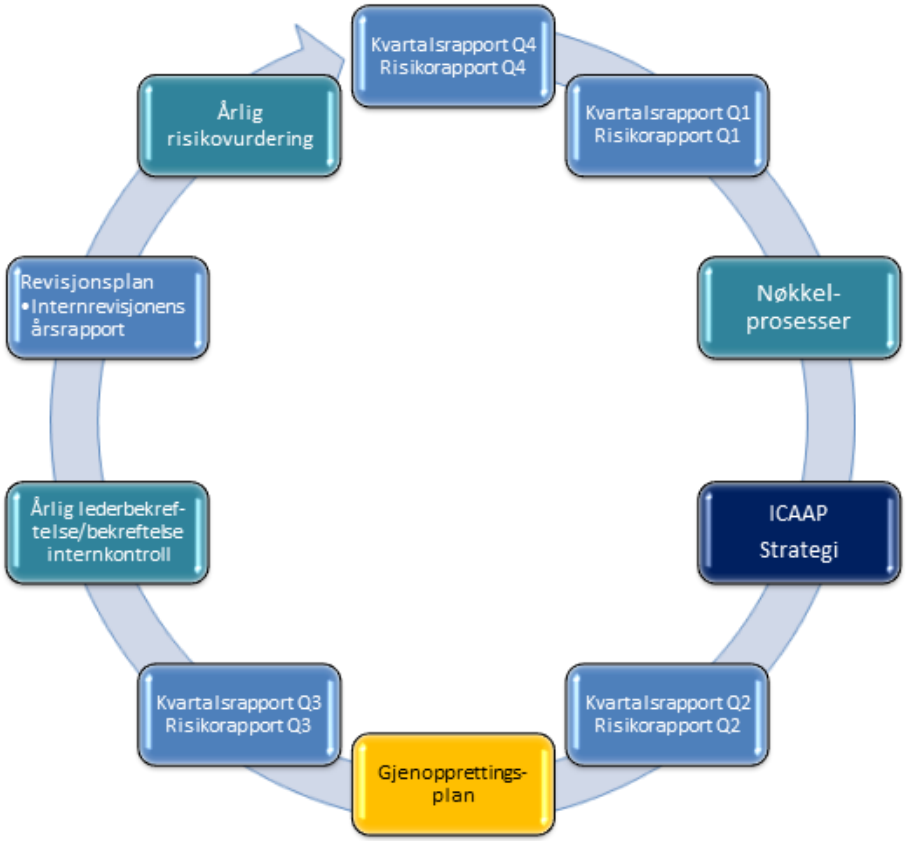

Figur 8 - Årshjul risikostyring

7.7. Gjenopprettingsplan og krisehåndtering

Det er etter reglene i Finansforetakslovens kapittel 20 utarbeidet en gjenopprettingsplan for kapital- og likviditetskriser. Den overordnede hensikten med gjenopprettingsplanen er å gi banken et verktøy for å overvåke og identifisere finansielle krisesituasjoner tidlig, ta hensiktsmessige beslutninger og forberede og gjennomføre tiltak for å forhindre at banken blir alvorlig rammet ved en finansiell krise.

Dette sikres gjennom et aktivt samspill mellom utvikling/vedlikehold av gjenopprettingsplanen og utvikling/vedlikehold av forretningsmessig strategi, risikotoleranse, risikopolicyer og risikorammer, samt styrets vurdering av kapital- og likviditetsbehov slik at bankens faktiske og maksimale risikotaking tilpasses hensynet til å:

- Skape og bevare verdier for *eierne*
- Beskytte *kreditorene*
- Sikre av at sannsynligheten for en *gjenopprettingssituasjon ikke er uforsvarlig høy*

Innholdet i gjenopprettingsplanen er strukturert etter kravene i EU-direktiv for gjenoppretting og krisehåndtering («BRRD»):

- Sammendrag
- Styring og kontroll med gjenopprettingsplan, herunder overvåkningsplan og ajourføring
- Strategisk analyse, blant annet basert på juridiske, finansielle og operasjonelle avhengigheter internt og eksternt. Ut fra dette planlegges gjenopprettingstiltak. Tiltakenes gjennomføringsevne vurderes i ulike stresscenarioer
- Kommunikasjonsplan
- Forberedende tiltak

Bruk av Early Warning-indikatorer (EWI) som en integrert del av både ordinær risikostyring og gjenopprettingsplanen skal sikre at signaler om mulige alvorlige finansielle utfordringer avdekkes i tide, og at nødvendige korrigerende tiltak kan iverksettes for å unngå en forverring av situasjonen.
Dersom den finansielle krisen er uunngåelig skal gjenopprettingsplanen sikre at banken raskt er i stand til å fatte tiltak som hjelper banken å komme tilbake til en normal driftssituasjon så raskt som mulig.

Planen skal sikre at:

- Banken aktivt overvåker hvorvidt en finansiell krise er under utvikling
- Banken har finansielle, kommunikasjonsmessige og operasjonelle tiltak på plass som sikrer at banken er i stand til å gjenvinne/opprettholde sin finansielle og operasjonelle styrke, tillit i markedet og generelle levedyktighet
- Banken er i stand til å gjennomføre gjenopprettingstiltak på en effektiv måte
- Banken er forberedt gjennom kontinuerlig å opprettholde en oppdatert gjenopprettingsplan
- Planen revideres og vedtas av bankens styre minst årlig

Det rapporteres også utførlig informasjon til Krisehåndteringsmyndighetene (Finanstilsynet), som utarbeider egen plan for hvordan banken skal behandles i tilfelle av en krise. Se også kapittel 4.6, som omhandler krav til konvertibel gjeld. Hvis Krisehåndteringsmyndighetene vurderer at bankens gjenopprettingstiltak ikke er tilstrekkelige til å bringe banken tilbake til en normal drift kan de iverksette bruk av sin krisetiltaksplan.

Figuren under viser skjematisk prosessen fra normal drift via gjenoppretting til offentlig krisehåndtering.

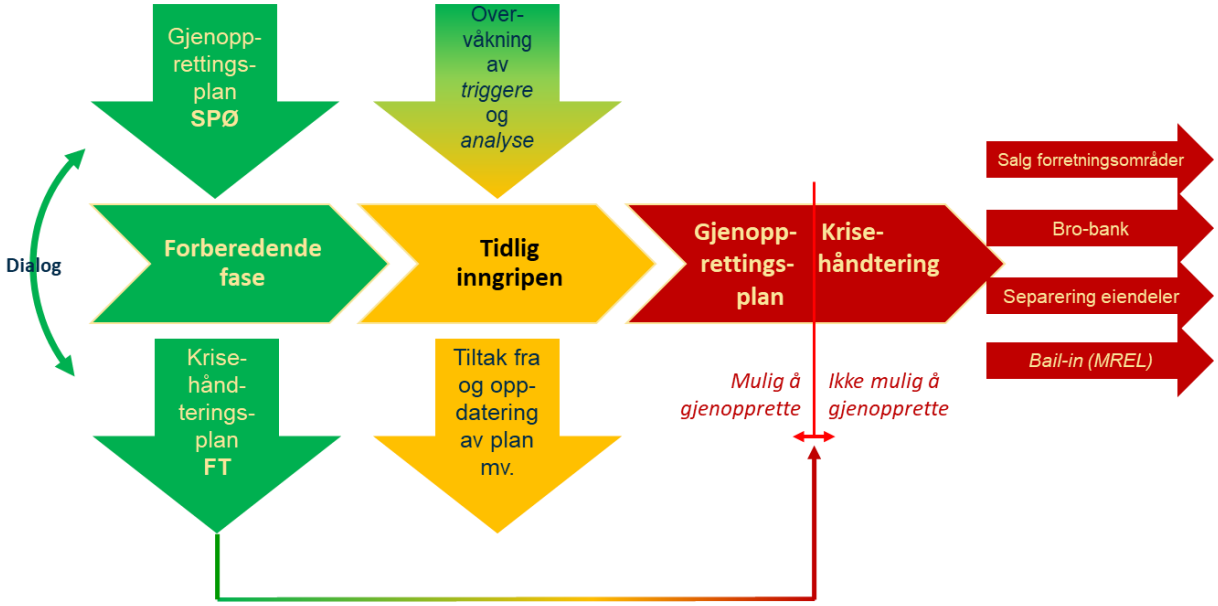

Figur 9 - Skjematisk modell for eskalering ved kriser

8. Kredittrisiko

8.1. Styring og kontroll av kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av kunders/debitorers manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko kan uttrykkes som sannsynlighet for mislighold sammenholdt med fordringens størrelse og verdien av eventuelle sikkerheter på misligholdstidspunktet, alternativt konkurstidspunktet.

Dokumentet **«Strategi kredittrisiko»** har som formål å etablere klare retningslinjer og rammer for styring og kontroll av kredittrisiko i Sparebanken Øst. Fra dette utgår bevilgningsreglement, kredithåndbøker og instrukser, basert på retningslinjer om opprettelse og overvåkning av kreditt (EBA/GL/2020/06).

Kredittstrategien angir de overordnede prinsipper for bankens kredittgivning og den ønskede risikoprofil. Videre skal strategien sikre at bankens aktiviteter innenfor kredittområdet er i tråd med de rammebetingelser og retningslinjer som følger av bankens overordnede forretningsidé, strategiske planer og budsjetter, samt at aktivitetene er forsvarlig i forhold til bankens evne og vilje til å bære risiko. Strategien bidrar til at banken har en etablert kredittportefølje med en kvalitet og sammensetning som sikrer bankens lønnsomhet på kort og lang sikt. Videre bidrar kredittstrategien til å sikre at bankens håndtering av kredittrisiko skjer i samsvar med de krav som følger av lover, forskrifter, rundskriv fra myndigheter og andre regulatoriske forhold.

Konsernet har en risikotoleranse definert gjennom styrevedtatte rammer. Sammen med prispolicy og budsjetterte vekstambisjoner skal disse sikre at konsernets økonomiske måltall oppnås innenfor vedtatte risikotoleranse. Bankens prispolicy er beskrevet i kredittstrategidokumentet. Banken etterstreber en prising basert på underliggende prosjekt- og selskapsrisiko, herunder basert på bankens risikoklassifiseringsmodell. Strategi kredittrisiko må sees i sammenheng med bankens øvrige strategidokumenter. Strategi kredittrisiko og bevilgningsreglement revideres og besluttes av styret minimum årlig. Bevilgningsfullmakter differensieres innenfor bedriftsmarkedet på stillingsnivå, og med bakgrunn i engasjementenes størrelse og risiko. Innenfor personmarkedet er bevilgningsfullmakter basert på stillingsnivå, og med bakgrunn i engasjementenes størrelse.

Bankens kredittprosesser er underlagt en tydelig organisering og ansvarsfordeling. Alle organisasjonsenhetene har ledere som rapporterer til konsernets direktørnivå. Alle medarbeidere og ledere som har fått tildelt fullmakter skal ha kompetanse innenfor sitt ansvarsområde i henhold til sin mottatte fullmakt. Sparebanken Øst er tilknyttet Finansnæringens autorisasjonsordninger (FinAut).
Autorisasjonsordningen i kreditt er en nasjonal autorisasjonsordning som fremmer og sikrer nødvendig kunnskap, holdninger og ferdigheter hos kredittmedarbeidere i **personmarkedet**. Ansatte i Sparebanken Øst som arbeider med kredittrådgivning eller kredittvurdering i personmarkedet skal autoriseres. For å bli autorisert, må man bestå tre kunnskapsprøver, en elektronisk prøve i etisk dilemma, samt bestå praktisk prøve.

Innenfor person- og næringsmarkedet står betjeningsevne og betjeningsvilje sentralt i kredittvurderingene. Utlånsforskriften legger vesentlige føringer for bankens utlånsvirksomhet til privatpersoner. Måling av risiko ved utlån til kunder skjer gjennom risikoklassifisering av kunder. Kunder risikoklassifiseres basert

på scoremodeller utviklet med statistiske metoder som estimerer sannsynlighet for mislighold (PD). Risikoklassifiseringen er etablert som en integrert del av kredittprosessen og kravet til årlig reklassifisering av låneengasjement er ivaretatt. Utviklingen i kredittrisiko følges løpende opp med rapporter til bankens ledelse og kvartalsvise rapporter til bankens styre. Avdeling risikostyring følger opp risikoen i kredittporteføljen og har ansvar for å rapportere overordnet til bankens styre og ledergruppe.

Vurderinger av bærekraft er en integrert del av kredittprosessen i bedriftsmarkedet og dokumenteres for å kunne gi grunnlag i både den enkelte kredittsak og for overordnet kartlegging og analyse. I PM er det fokus på klimaendringer og omfanget av ekstremvær som kan øke den fysiske risikoen for norske eiendommer. Eiendomsverdi har identifisert, basert på data fra NVE, hvilke eiendommer som er eksponert for fysisk risiko knyttet til endringer i havnivå, flomrisiko, kvikkleire, overvann og ulike former for skred. Det skal rapporteres kvartalsvis status og utvikling av fysiske risikoklasser for lån med pant i bolig.

Lån og kreditter til personmarkedet gis som hovedregel mot pant i bolig. Banken har en lav eksponering knyttet til utlån og kreditter uten tilhørende sikkerhet.

Lav andel utlån innenfor næringsmarkedet bidrar til generell lav konsentrasjonsrisiko for banken. Eksponering mot næringseiendom utgjør en relativt stor andel av næringsporteføljen, men en begrenset andel av bankens totale utlånsporteføljе.
Bankens geografiske nedslagsfelt gir tilgang til et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og segmenter. Bankens utlånsporteføljе fordeler seg geografisk i hovedsak til det sentrale østlandsområdet.

Banken tar også kredittrisiko gjennom forvaltning av likviditetsreserver og overskuddslikviditet. Banken har til hensikt å holde rentebærende papirer med lav kredittrisiko for avhendelse ved likviditetsbehov eller som grunnlag for deponering for låneadgang i sentralbanken.
Bankens kredittrisiko overvåkes kontinuerlig og det foreligger oppdaterte oversikter over bankens totale motpartsrisiko.

Innenfor **personmarkedet** er det etablert en sentral kredittavdeling som besluttende organ for kredittgivning. Denne kredittavdelingen er lokalisert og organisert som egen enhet og behandler innkommende søknader fra alle bankens markedskanaler. Avdelingen er organisert under direktør Stab. Innenfor kredittavdelingen er det etablert individuelle fullmakter og en fullmaktsmatrise som beskriver eksisterende fullmaktshierarki.

Innenfor **bedriftsmarkedet** har bedriftsrådgiverne egne individuelle fullmakter. Det primære kriteriet for tildeling av fullmakt er den enkeltes kredittkompetanse. Kredittgivning utover bedriftsrådgivernes fullmakter besluttes i henhold til gjeldende fullmaktsmatrise. Avdelingsledere fra Risikostyring og Etterlevelse deltar i behandlingen av de største kredittsakene, som skal besluttes av adm.dir. eller styret. Avdeling Etterlevelse gjennomgår regelmessig kredittsaker som en del av den uavhengige annenlinjekontrollen, der etterlevelse av interne retningslinjer og standarder kontrolleres. Resultatene rapporteres til direktør Kunde, leder kreditt bedriftsmarked og øvrige ledere i bedriftsmarked.

Knyttet til økte renter og dyrtid i samfunnet, så banken behov for ytterligere å styrke oppfølgingen av bankens utlånsportefølje (person og bedriftsmarked). Egne «task force»-grupper ble i februar 2024 etablert for å sikre en bredt forankret oppfølging på kundenivå. Gruppene består av adm.dir., direktør Kunde, leder innfordring og andre relevante fagpersoner.

Det er etablert en løpende overvåking av etterlevelse knyttet til vedtatte måltall, rammer og retningslinjer, samt rutiner for rapportering av brudd. Avdelinger på ulike nivåer gjennomfører internkontroll etter fastsatt plan. Uavhengig kontroll utføres løpende av avdeling Etterlevelse og internrevisjonen. Rapportering knyttet til rammekontroll og oppfølgingstiltak er etablert.

8.2. Utvikling kredittrisiko

I 2024 er beregningsgrunnlaget for kredittrisiko redusert med 21 mill. kr (-0,1 %). For detaljer, se Tabell 5 - Risikovektet beregningsgrunnlag konsern på side 11.

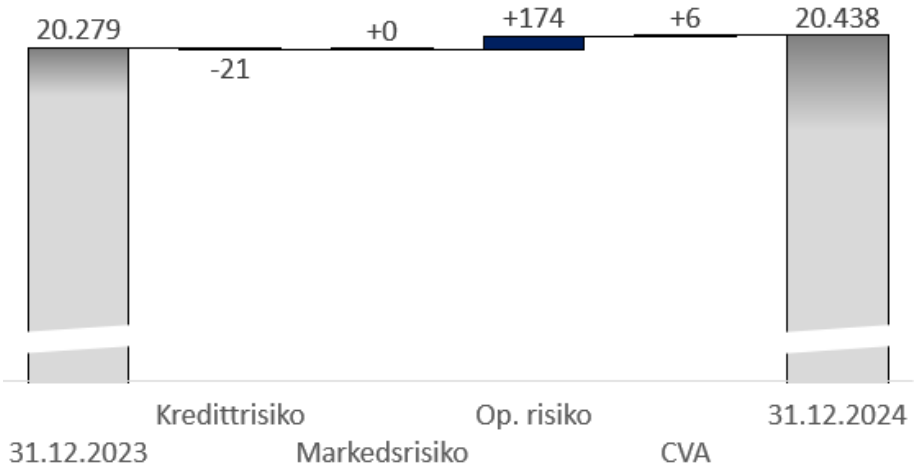

Figur 10 - Endring risikovektet beregningsgrunnlag siste år

Styret vurderer at banken har meget god kvalitet i sin utlånsportefølje og risikoen for tap og mislighold fremover vurderes fortsatt som lav, og at den pågående makroøkonomiske usikkerheten vil få begrenset innvirkning på bankens utlånsvirksomhet fremover. Brutto utlån til **personkunder** utgjør 33,4 milliarder kroner, en reduksjon på 0,6 milliarder kroner tilsvarende 1,6 prosent siste 12 måneder. Over tid har banken god utlånsvekst i privatmarkedet. Utlånsveksten vil kunne variere fra år til år. Bankens strategi er at utlån til personkunder over tid minst skal ha en vekst på nivå med kredittveksten. Lån og kreditter til personmarkedet gis som hovedregel mot pant i bolig. Banken har meget lav eksponering knyttet til utlån og kreditter uten tilhørende sikkerhet. Banken har over tid prioritert å gi lån til kunder med lavere belåningsgrad. Belåningsgraden i boliglånsporteføljen er i gjennomsnitt 54,3 prosent beregnet på sikkerhetenes

verdi ved tidspunkt for innvilgelse. Med konsernets høye andel av utlån til personmarkedet, som i hovedsak fordeler seg geografisk på det sentrale østlandsområdet, vurderes personmarkedsporteføljen å ha sikkerheter og betjeningsevne i et bolig- og arbeidsmarked som forventes velfungerende over tid. Brutto utlån til personkunder utgjør 89,7 prosent av totale utlån til kunder.

Brutto utlån til **næringskunder** utgjør 3,6 milliarder kroner, en reduksjon på 0,3 milliarder kroner tilsvarende 8,3 prosent siste 12 måneder. I et marked preget av høye eiendomspriser, lave utlånsmarginer og høye renter med betydelig økt risikopåslag i obligasjonsmarkedet for eiendomsaktører, har konsernet valgt å ha en defensiv tilnærming til næringskunder. Eksponering mot næringseiendom utgjør en relativt stor andel av næringsporteføljen, men en svært begrenset andel av bankens totale utlånsportefølje. Banken har ikke eksponering innenfor olje- og oljerelatert virksomhet eller fiske- og oppdrettsvirksomhet. Banken har videre generelt liten direkte og indirekte eksponering innenfor overnatting-/servering-, import/eksport virksomheter og større industri- og handelsvirksomhet. Det er liten direkte og indirekte eksponering mot handelsvirksomhet utover dagligvare.

8.3. Sikkerheter

Ved fastsettelse av vektingen av engasjementene i forbindelse med beregningen av kapitalkravet er følgende hovedtyper av pant benyttet:

- Pant i innskudd
- Pant i bolig- og fritidseiendom

Der et engasjement er sikret med pant i fast eiendom er verdien basert på antatt markedsverdi på tidspunktet for siste vurdering av engasjementet. Antatt markedsverdi har sin bakgrunn i kjente omsetningsverdier, takster eller andre typer verdivurderinger, herunder bruk av estimater fra Eiendomsverdi AS hensyntatt interne retningslinjer. Innenfor bedriftsmarkedet vil panteobjektenes kontantstrøm være retningsgivende for den vurderte markedsverdien. For alle andre typer sikkerheter inkludert driftsavhengige sikkerheter gjøres det konservative anslag for antatte markedsverdier. Prinsipper for verdivurderinger av alle de underliggende pantobjektene er beskrevet i kredittthåndbøker. Ved årsskiftet er det ikke benyttet garantier i forbindelse med beregningen av kapitalkravet. Se også vedlegg tabeller EU CR3-CR5.

8.4. Mislighold og verdifall

Et misligholdt engasjement defineres som betalingsmislighold dersom følgende kriterier er oppfylt:

- Restanse over 90 dager
- Forfalt beløp er større enn 1.000 kroner for personkunder eller større enn 2.000 kroner for næringskunder
- Restansen overstiger 1 prosent av verdien av kundens totale engasjement

Et engasjement skal også ses på som mislighold dersom det oppstår situasjoner som gjør at det kan vurderes som lite sannsynlig at kunden klarer å innfri sine forpliktelser («unlikeliness to pay»-kriterier), herunder:

- Antar at det vil bli åpnet gjeldsforhandling, konkurs, eller offentlig administrasjon hos motparten

- Vilkårene er endret på grunn av betalingsproblemer, og det antas at dette reduserer verdien av kontantstrømmen med et ikke uvesentlig beløp
- Avhender en fordring til underkurs og underkursen ikke er uvesentlig
- Av andre grunner antar at forpliktelsen ikke vil bli oppfylt

Engasjementer rapporteres som misligholdt i en karensperiode på minimum 3 måneder etter at misligholdet har opphørt.

Dersom en kunde med et misligholdt engasjement har flere engasjementer i banken, vil samtlige av kundens engasjementer anses misligholdt. For kunder med felles engasjementer vil et mislighold av det felles engasjementet føre til at alle felles engasjementer mellom samme kunder anses misligholdt. Misligholdte engasjementer tilordnes trinn 3.

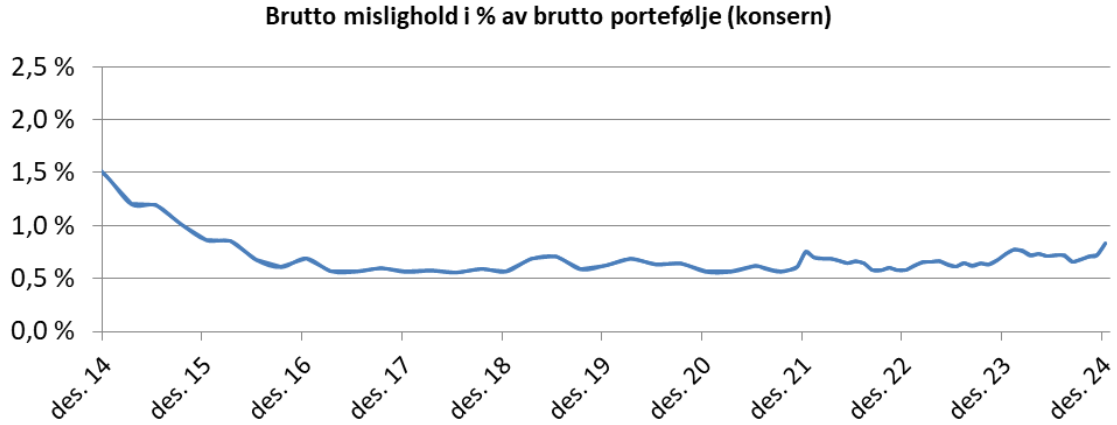

Figur 11 - Utvikling brutto mislighold i % av brutto utlån (konsern)

Engasjementer nedskrives for kredittap på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis på at slikt kredittap har inntruffet. Beregning av eventuelt kredittap baseres på følgende parametere; forventet betjening, verdien på bankens sikkerheter og tidspunktet innbetalingene kan forventes. Den primære usikkerheten i estimatene av størrelsen på kredittap, ligger i vurderingene av kontantstrømmenes størrelse og når i tid de forventes mottatt.

Forventet tap beregnes på finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter målt til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendring over totalresultatet. Konsernet beregner forventet tap på engasjementssum bestående av utlån, ubenyttede kreditter og garantier. Forventet tap beregnes per engasjement. Tapsestimatene beregnes med utgangspunkt i estimert 12 måneders- og livslang sannsynlighet for mislighold (PD) per kunde. Bankens engasjementer er videre klassifisert i segmenter ut fra produkt, sikkerhet og andre kriterier, slik at hvert segment inneholder lån med tilnærmet samme risikoprofil. For hvert

segment er det fastsatt en forventet tapsgrad gitt mislighold. Det er fastsatt en forventet engasjementseksponering. For nedbetalingslån legges det til grunn en forventet nedbetalingsplan, og for rammekreditter og garantier legges til grunn en forventet eksponering gitt mislighold. Forventet tap beregnes ved å multiplisere sannsynlighet for mislighold (PD) * forventet tapsgrad gitt mislighold (LGD) * forventet eksponering ved mislighold (EAD). Ved beregning av forventet tap foretas det en sannsynlighetsvektet beregning basert på analyse av alternative utfall basert på observerte kredittap, og fremadskuende informasjon, inkludert forventet makroøkonomisk utvikling.

Konsernet fordeler engasjementer i tre trinn ved beregning av forventet tap:

- **Trinn 1:** Engasjementer som ikke har vesentlig økning i kredittrisiko etter første gangs innregning, målt med utgangspunkt i endring av sannsynlighet for mislighold (PD), inngår i trinn 1. For engasjementer i trinn 1 beregnes det et forventet 12-måneders tap med utgangspunkt i engasjementets eksponering.
- **Trinn 2:** Engasjementer med vesentlig økning i kredittrisiko etter første gangs innregning, målt med utgangspunkt i endring av sannsynlighet for mislighold (PD), inkludert engasjementer med betalingsforsinkelse over 30 dager, inngår i trinn 2. For engasjementer i trinn 2 beregnes det et forventet livstidstap med utgangspunkt i engasjementets eksponering og forventet løpetid. Engasjementer med betalingslettelser tilordnes trinn 2 dersom de ikke allerede er tilordnet trinn 2 eller trinn 3. Dersom det vurderes å foreligge vesentlig økt kredittrisiko som følge av forhold som har inntruffet, men som ikke er fanget opp av bankens system for måling av sannsynlighet for mislighold (PD), tilordnes engasjementer trinn 2 dersom de ikke allerede er tilordnet i trinn 2 eller trinn 3.
- **Trinn 3:** Misligholdte engasjementer, det vil si engasjementer som er misligholdt eller har objektive bevis for tap, inngår i trinn 3. Trinnavsetningen består av både individuelt vurderte tapsavsetninger og modellberegnet forventet tap. For engasjementer som er individuelt tapsvurdert, skjer estimering av eventuelt kredittap på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra forventet betjening, salg av panteobjekter og lignende, når kontantstrømmene forventes innbetalt, samt diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av nåverdien av kontraktsmessige kontantstrømmer som man ikke forventer å motta, neddiskontert med lånets opprinnelige effektive rente. Ved flere sannsynlige utfall legges til grunn den sannsynlighetsvektede nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. For engasjementer hvor det ikke foreligger en individuelt vurdert tapsvurdering, beregnes det et forventet tap med utgangspunkt i engasjementets eksponering, segmentets parameter for forventet tap og forventet løpetid.

Det gjøres årlig validering av modellen, ansvaret for dette ligger på Risikostyring.

Se noter i årsrapport for regnskapsprinsipper og detaljert informasjon i tråd med EU CR1. Se også tabeller EU CQ1, EU CQ3, EU CQ5 og EU CQ7 i eget vedlegg.

8.5. Betalingslettelser

En betalingslettelse er en avtalt endring av en kundes kontantstrøm til banken, som for eksempel rentenedsettelse, forlengelse av løpetid, avdragsfrihet, eller andre forhold som gjør at kundens kontantstrøm reduseres i en gitt periode. Hensikten med betalingslettelser er å hjelpe kunden gjennom en midlertidig økonomisk krevende periode, og samtidig begrense tap. Det er en forutsetning at man forventer at kunden vil kunne møte sine forpliktelser på et senere tidspunkt. Betalingslettelser kan omfatte både misligholdte og ikke misligholdte engasjementer. Slike kunder følges tett opp, og utviklingen på volumet av betalingslettelser rapporteres jevnlig.

8.6. Motregning

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Sparebanken Øst og Sparebanken Øst Boligkreditt AS har med inngått standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA- avtaler med enn rekke finansielle institusjoner som gir partene motregningsrett ved et eventuelt mislighold. Det er i tillegg inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA), som definerer vilkårene for hvordan sikkerhet skal mottas eller stilles ovenfor motparter i derivatavtaler. Utveksling av sikkerhet reduserer motpartsrisiko i derivathandler, gjenværende risiko vil utgjøre tilnærmet netto markedsverdi hensyntatt mottatt eller stilt sikkerhet. I beregningsgrunnlaget for kapitalkrav inngår beregnet risiko for svekket kredittverdighet hos disse motpartene (CVA-risiko).
Sparebanken Øst vurderer effekten av en eventuell svekket rating som en del av stresstesting likviditet.

8.7. Motparts- og oppgjørsrisiko

Motpartsrisiko ved derivatkontrakter og andre poster utenfor balansen er også en form for kredittrisiko ved at inngåtte kontrakter kan gi tap dersom motpart går konkurs eller ikke er i stand til å gjøre opp sine betalingsforpliktelser. Innenfor finansområdet styres dette gjennom dokumentet **«Strategi finansielle risikoer»**, vedtatt av styret. Hovedelementene er rammestyring på porteføljenivå og motpart. Banken har retningslinjer og krav til hvilke motparter som kan benyttes i derivatforretninger, slike kontrakter inngås kun med finansinstitusjoner med rating tilsvarende A-/A3 eller bedre fra et godkjent kredittvurderingsbyrå. Motpartsrisiko i form av derivatforretninger skal være grunngitt i risikoreduserende tiltak. Banken har inngått avtaler om utveksling av sikkerhetsstillelse med alle motparter som det blir inngått derivatavtaler med. Dette betyr at endring i markedsverdi på derivatkontrakter nettes mot sikkerhet i form av cash. Netto eksponering mot motparter vil derfor holdes på et lavt nivå fremover.

Kredittеksponering mot datterselskaper under tilsyn (AS Financiering og Sparebanken Øst Boligkreditt AS) er begrenset oppad til gjeldende kredittrammer fastsatt av styret.
Finansavdelingen administrer disse kredittene. Se også eget vedlegg for tabeller EU CCR1-EU CCR5.

Plassering i rentebærende verdipapirer for likviditetsformål gjøres i henhold til vedtatt finansstrategi. Her inngår investeringspolicy med konkret risikotoleranse, allokering til aktivaklasser, rammer og fullmakter. Kredittap skal være tilnærmet lik null. En vesentlig del av porteføljen skal være egnet som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank. Ved plassering av midler i sertifikater og obligasjoner vurderes risiko ut fra papirenes likviditet (herunder LCR), utsteders rating og andre motpartsspesifikke forhold. Rentebærende verdipapirer regnskapsføres til markedsverdi, slik at endringer i risiko løpende reflekteres i regnskapet. Status mot rammer rapporteres månedlig til adm. direktør og kvartalsvis til styret.

Oppgjørsrisiko er en form for kredittrisiko. Dersom kontraktsmotpart ikke oppfyller sine forpliktelser kan oppgjør i form av kontanter eller verdipapirer risikeres tapt. Banken søker å unngå slik risiko ved at kontrakter kun inngås med solide og om mulig ratede motparter, samt ved å benytte velrenommerte clearing-systemer.
Sparebanken Øst har størst motpartsrisiko mot de største norske kredittforetakene og ulike statsgaranterte utstedere. Finansstrategien angir rammer for motpartsrisiko og rammene er tett knyttet opp mot rammeverket for beregning av LCR (Liquidity Coverage Ratio). Dette tilsier at de største rammene er på motparter som gir lavest avkortning i LCR-beregningen. Dette vil foruten statsgaranterte utstedere hovedsakelig i Europa, være norske utstedere av Obligasjoner med Fortrinnsrett. Dette er utstedere med svært god rating og dermed meget lav kredittrisiko. Det er angitt i Finansstrategien at stat og statsgaranterte utstedere skal utgjøre minst 20 prosent av konsernets likviditetsportefølje. Av dette følger at risikoprofilen i likviditetsporteføljen ikke vil endres nevneverdig ved en økning eller reduksjon i porteføljens størrelse. Motpartsrisikoen anses som lav.

8.8. Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er et element i den totale kredittrisikoen og oppstår dersom det foreligger en overrepresentasjon av engasjementer med like karakteristika. Dette kan for eksempel være konsentrasjon av store engasjementer, konsentrasjon i enkelte bransjer eller geografisk konsentrasjon, det vil si risiko knyttet til næringsengasjementer utenfor bankens kjerneområde. Risikoen styres i forhold til vedtatte rammer, måltall og retningslinjer beskrevet i bankens kredittstrategidokument. Innenfor privatmarkedet er det etablert måltall knyttet til porteføljens risikosammensetning, samt at det foreligger beskrivelser knyttet til inntak av nye kunder. På bedriftsmarkedet er det etablerte rammer og måltall knyttet til størrelseskonsentrasjon og måltall knyttet til bransjekonsentrasjon, risikosammensetning og krav til inntak av nye og nyetablerte bedriftskunder. Videre er det etablert rammer og måltall for enkelte typer kundegrupperinger. Oppfølging av rammer og måltall skjer ved månedlig rapportering til administrasjonen og kvartalsvis gjennom risikorapport til styret fra Risikostyring og Etterlevelse.

Bankens utlånsportefølje til personkunder og bedrifter fordeler seg geografisk i hovedsak til det sentrale østlandsområdet. Utlånsvirksomheten innenfor bedriftsmarkedet anses ikke å være spesielt rettet mot enkeltbedrifter (hjørnestensbedrifter) eller ensidig økonomisk utvikling i regionen. Banken har meget lav direkte eksponering mot petroleumsnæringen. Eksponering mot næringseiendom har over tid utgjort en relativt stor andel av bedriftsporteføljen, men målt som andel av samlet utlånsportefølje i konsernet utgjør denne eksponering en begrenset andel.
Se tabell EU CR4 i eget vedlegg.

8.9. Restrisiko

Verdifall på boliger vil medføre at deler av utlånsmassen vil falle utenfor 80 prosent av boligens verdi og med det få en høyere risikovekting fra 35 prosent til 75 prosent av låneverdi (SA CRR2). Dette vil dermed kunne medføre lavere kapitaldekning. Gjennomsnittlig LTV (forholdet mellom lån og sikkerhetsverdi) følges opp løpende, og vil endre seg ved justering av boligverdier. Det gjøres stresstester for effekt av endrede boligpriser.

Bankens restrisiko vurderes som betryggende lav, 76,1 prosent av boliglånsporteføljen i konsernet er under 70 prosent LTV, som figuren til venstre viser. Samlet er 97,1 prosent under 85 prosent LTV. Dette gir en betryggende buffer for boligprisfall, og skjermer mot negativ effekt på kapitaldekningen.

Det nye kapitalkravet for standardbanker (CRR3) blir iverksatt i 2025, og vil basert på belåningsgrad (LTV) endre risikovektene for kredittrisiko både i person- og foretaksporteføljene. Sparebanken Øst vil løpende vurdere restrisiko fremover.

Figur 12 - Fordeling LTV boliglån konsern

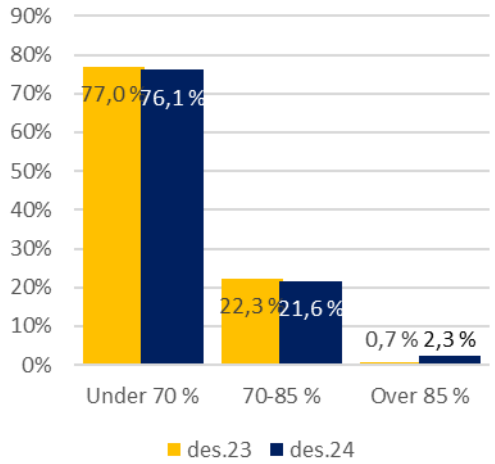

9. Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som følge av endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valuta og verdipapirmarkeder. Markedsrisiko styres gjennom konsernets overordnede **«Strategi finansielle risikoer»**, og styres daglig av Finansavdelingen. Markedsrisiko utgjør en liten del av konsernets totale risiko. Rammestyring er verktøyet for styring av markedsrisiko, basert på stresstester. Sparebanken Øst Boligkreditt og AS Financiering har fastsatt egne rutiner for styring av markedsrisiko. For disse selskapene er renterisiko og kredittspreadrisiko i LCR-portefølje eneste markedsrisiko.

9.1. Renterisiko

Konsernet ønsker ikke å ta renterisiko utover det som følger som en naturlig del av driften. Sparebanken Øst har en enkel produkt- og balansestruktur hvor eiendeler og gjeld i all hovedsak har flytende rente eller er swappet til flytende rente. Renterisiko er i all hovedsak relatert til varslingsfrister på utlån og innskudd samt ulike tidspunkt for renteregulering av konsernets markedsfinansiering og likviditetsportefølje. Konsernet har ingen handelsportefølje og den totale renterisikoen anses som lav.

Det er knyttet renterisiko til følgende posisjoner:	Beskrivelse
Utlån til og innskudd fra kunder med flytende rente	På grunn av lovbestemte varslingsfrister er det knyttet en viss renterisiko også til utlån til og innskudd fra kunder med flytende rente.
Utlån til og innskudd fra kunder med fast rente	Rentevilkårene for utlån til og innskudd fra kunder med fast rente er bundet for en nærmere avtalt periode.
Plasseringer i sertifikater og obligasjoner	Sertifikater og obligasjoner har renteklausuler som gjør at rentevilkårene er bundet enten i hele lånets løpetid eller at regulering finner sted med fastsatte tidsintervaller.
Utlån til og innskudd fra kredittinstitusjoner	Utlån til og innskudd fra kredittinstitusjoner har renteklausuler som gjør at rentevilkårene er bundet enten i hele lånets løpetid eller at regulering finner sted med fastsatte tidsintervaller.
Sertifikat- og obligasjonslån, ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	Sertifikat- og obligasjonslån, ansvarlig lån og fondsobligasjonslån har renteklausuler som gjør at rente-vilkårene er bundet enten i hele lånets løpetid eller at regulering finner sted med fastsatte tidsintervaller.
Derivater (rentebytteavtaler, valutaterminer)	Rentebytteavtaler er avtaler om å bytte bort en forpliktelse til å betale en fast rente i en angitt tidsperiode mot å betale en flytende rente i samme periode eller motsatt. Valutaderivater inneholder implisitt en renterisiko på forskjellen i utviklingen i markedsrentene for de valutaslagene derivatet er relatert til.

Konsernet skal identifisere, evaluere og håndtere risiko som kommer av potensielle endringer i rentenivåer som vil påvirke konsernets aktiviteter og virksomhet. Konsernet skal minimere renterisiko ved hovedsakelig å ha utlåns- og innskuddsprodukter med flytende renter samt bruk av sikringsforretninger, spesielt for posisjoner med fast rente utover 12 måneder.

Banken måler renterisiko ved bruk av metoder basert på guidelines fra EBA. Disse retningslinjene angir måling av verditap (EVE – Economic Value of Equity) og endring i inntjening/rentenetto (NII - Net Interest Income) som følge av endring i rentenivå i ulike scenarier. Det benyttes seks scenarioer definert av EBA, fordelt på 19 tidsbånd. Scenarioet som gir høyest negativt utfall måles opp mot ramme for renterisiko. Rammen er ved publikasjon på 50 mill. kroner. Se tabellen under for beregnet renterisiko ved årsslutt de siste to år. Sensitivitet på nettorente (NII) beregnes og benyttes for å få et komplett bilde av renterisiko. Ny avansert modell i 2024 påvirker beregningene, spesielt på NII.

Tabell 15 - IRRBB1 – Kvantitativ informasjon om renterisiko på bankboken

MNOK	Sensitivitet på EK		Sensitivitet på nettorente	
År	2024	2023	2024	2023
Parallelt skift opp	-7,1	-16,0	24,4	77,7
Parallelt skift ned	5,1	16,2	-163,8	-77,7
Bratt	15,9	13,4		
Flat	-18,5	-17,0		
Kort rente opp	-19,5	-22,0		
Kort rente ned	18,0	21,2		
Maksimum	-19,5	-22,0		
År	2024		2023	
Kjernekapital	4.148,9		4.136,6	

9.2. Aksjerisiko

Endringer i verdien på posisjoner i egenkapitalinstrumenter. Banken benytter Finanstilsynets metode for å beregne kapitalkrav for aksjerisiko. For ikke-strategiske aksjeposter skal det benyttes 45 prosent verdifall som uttrykk for en stressituasjon, etter fratrekk av kapitalkrav under pilar 1.

Konsernets beholdning av egenkapitalinstrumenter måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Mottatt utbytte innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt, og inngår i regnskapslinjen «utbytte».

9.3. Valutarisiko

Valutakursendringer knyttet til eiendeler og gjeld i valuta som ikke er valutasikret. Banken benytter Finanstilsynets metode for å beregne kapitalkrav for valutarisiko. Det benyttes 25 prosent verdiendring i ugunstig retning for rammen av samlet nettoposisjon i valuta, fratrukket to prosent av ansvarlig kapital og pilar 1-kravet. Valutarisiko reduseres ved å balansere aktiva- og passivaposisjoner i balansen mot hverandre eller ved bruk av valutaderivater. For eiendeler der debitor har anledning til å tilbakebetale før endelig forfall benyttes rullerende swapper. Der endelig forfall ikke skal fravikes, sikres posisjonene ved bruk av basisswapper.
Banken har en ramme som tillater en begrenset valutarisiko. Rammen er langt under den regulatoriske ramme, som er maksimalt 30 prosent av ansvarlig kapital i total valutaeksponering og maksimalt 15 prosent av ansvarlig kapital i en enkelt valuta.

Tabell 16 - Beregnede effekter valutarisiko

Valuta	Økning i valuta-kurs %	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapital	Reduksjon i valuta-kurs %	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egen-kapital
USD	+10	+1,9	0,0	-10	-1,9	0,0
Sum		1,9	0,0		-1,9	0,0

9.4. Kredittspreadrisiko

Risiko for tap som følge av reduserte markedsverdier på obligasjonsporteføljen som følge av en økning i marginen (kredittspread). Banken benytter Finanstilsynets metode for å beregne kapitalkrav for renterisiko, basert på kredittkvalitet målt ved rating, durasjon og markedsverdi på porteføljen av rentebærende verdipapirer. Kredittspreadrisiko i likviditetsporteføljen styres slik at tapet ved en gitt endring i kredittspread aldri skal overstige fastsatt ramme. Se under punkt 10. «Likviditetsrisiko» for mer informasjon om likviditetsporteføljen.

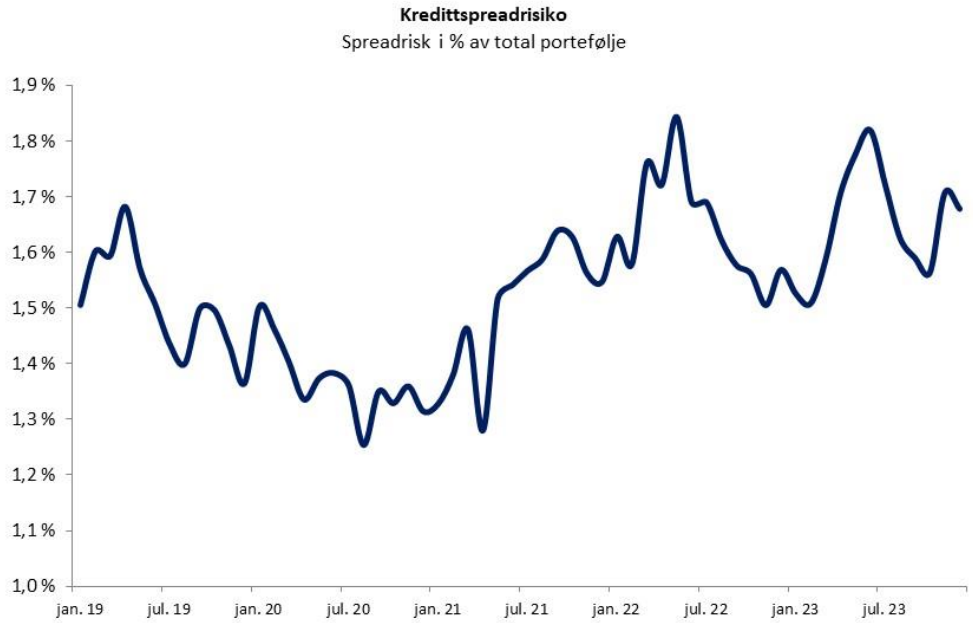

Figur 13 - Utvikling kredittspread i prosent av porteføljen

9.5. Eiendomsrisiko

Eiendomsrisiko er risiko for reduserte markedsverdier på konsernets egne eiendommer. Konsernets direkte eiendomseksponering ligger i Sparebanken Øst Eiendom AS, morbanken, Øst prosjekt og AS Financiering. Eksponeringen i eiendom er fastsatt av styret i egne vedtak. Stresstester utføres med utgangspunkt i Finanstilsynets SREP-modell, basert på stressnivå 30 prosent minus pilar 1-kravet. Merverdier ut over bokførte verdier inngår i vurderingen.

9.6. Risikoreduserende tiltak

Banken anvender garantier, derivater og finansielle sikringsforretninger for å redusere risikoeksponering som skyldes endringer i rentenivå, valutakurser og kredittrisiko. Det vises til beskrivelsen av hvert enkelt risikoområde.

9.7. Utvikling i markedsrisiko

Med unntak av kredittspreadrisiko holder markedsrisiko seg veldig stabilt. Kredittspreadrisikoen endres som følge av endringer i likviditetsporteføljens størrelse og løpetid. Porteføljens sammensetning holdes relativt stabilt gjennom året, men en økning i porteføljen vil gi en økning i kredittspreadrisiko i kroner.

10. Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at tilbydere av likviditet ikke kan eller vil tilby likvider til banken, eventuelt kun til en pris som er vesentlig høyere enn normale markedsvilkår. En slik situasjon kan oppstå ved at banken får en redusert kredittverdighet (virksomhetsspesifikk risiko) eller at markedet for likviditet ikke fungerer på en tilfredsstillende måte (markedsspesifikk risiko). Begrepet likviditetsrisiko benyttes i denne sammenheng i betydningen finansieringsrisiko, dvs. risikoen for en brå og uventet mangel på tilførsel av likviditet. Banken står da uten midler til å finansiere eiendelene etter hvert som innlån forfaller. Begrepet likviditetsrisiko benyttes også om risikoen knyttet til problemer med å avhende finansielle instrumenter i et marked, også benevnt markedslikviditetsrisiko.

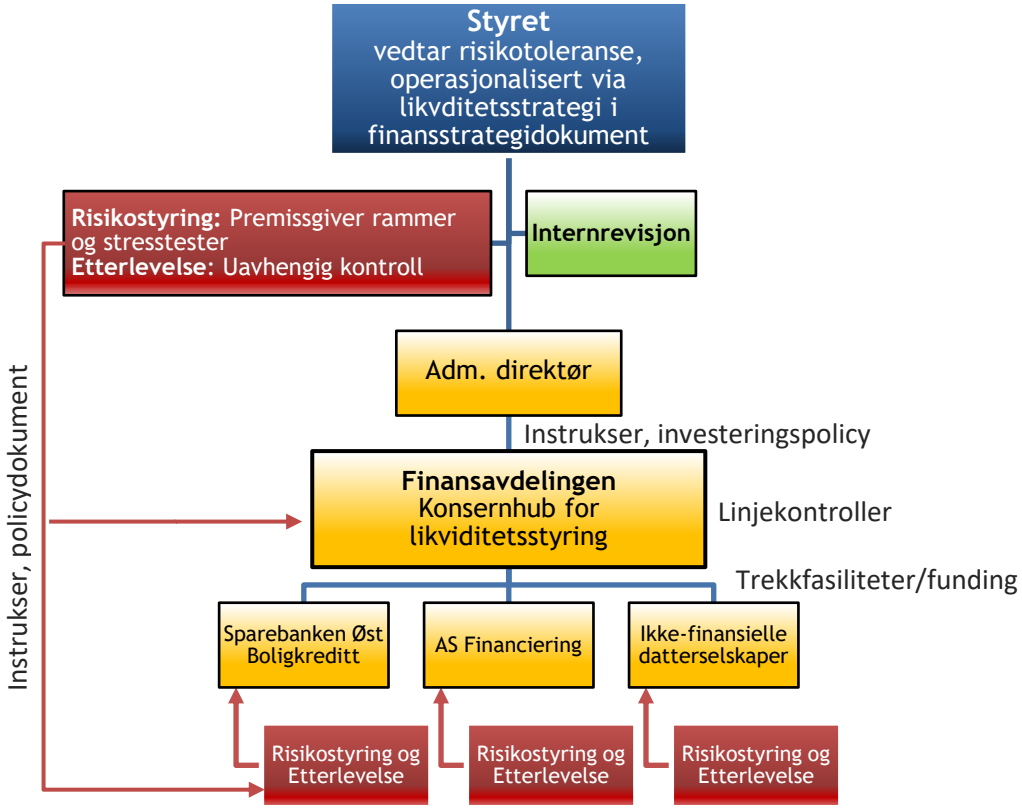

Figur 14 - Styring av likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets overordnede finansstrategi og investeringspolicy. Sparebanken Øst Boligkreditt AS og AS Financiering har fastsatt egne rutiner for styring av likviditetsrisiko, dog slik at operativt ansvar for styringen og de facto likviditetsrisiko er overført til banken gjennom trekkfasiliteter. Den overordnede strategien fastsetter måltall og rammer for likviditetsrisiko på konsernnivå. Modell for likviditetsstyring og stresstester vurderes minst årlig.

Styring av likviditetsrisiko er ansvarsmessig tillagt finanssjef som ansvarlig for finansavdelingen. Finanssjef har ansvar for daglig gjennomføring av likviditetsstyring, og rapporterer til administrerende direktør. Oppgjør og kontroll med sluttsedler og lignende foretas av regnskapsavdelingen.

Avdeling Risikostyring samarbeider med finansavdelingen om premisser og metoder for risikovurdering, prognoser og stresstester og rapporterer jevnlig internt og til myndighetene, herunder en rekke likviditetsindikatorer mot rammer. Avdeling Etterlevelse gjennomfører uavhengige kontroller knyttet til likviditetsstyring og stresstesting.

Sparebanken Øst skal ha en konservativ holdning til likviditetsrisiko. Dette innebærer langsiktighet med proaktivitet i forhold til fremtidige likviditetsbehov, fordeling av innlån fra ulike investorgrupper, samt sikring av likviditetsbehov ved plassering i eiendeler med lav likviditets- og kredittrisiko. Risiko styres mot fastsatte rammer. Sparebanken Øst Boligkreditt AS, AS Financiering og øvrige ikke-finansielle datterselskaper inngår i Sparebankens Østs overordnede likviditetsstyring. Forholdet mellom selskapene er regulert i egne avtaler.

Konsernet skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring slik at foretaket til enhver tid har tilstrekkelig likvider til at det kan dekke sine forpliktelser ved forfall. Likviditetsrisiko styres og måles på konsernnivå og selskapsnivå. Likviditetsstyring i AS Financiering og Sparebanken Øst Boligkreditt AS er i all hovedsak knyttet til banken gjennom trekkrettigheter. Selskapene eier likvide eiendeler for å tilfredsstille krav til LCR, mens øvrig likviditetsreserver ligger i morbanken.

Styrets risikotoleranse er at konsernet skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring ved at foretaket til enhver tid har tilstrekkelig likvider til å tåle 12 måneder normal drift uten tilførsel av likviditet.

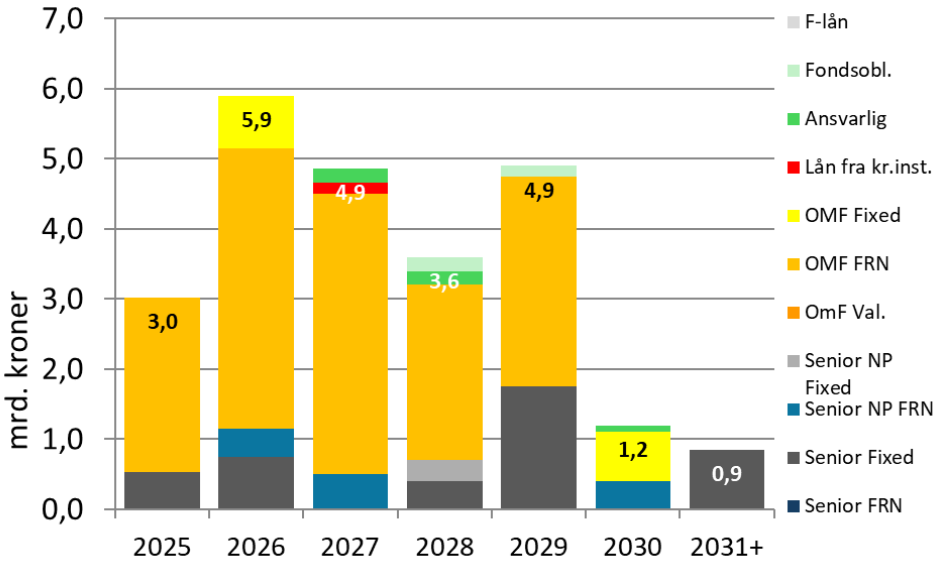

Figur 15 - Forfallsstruktur innlån fra finansmarkedet

10.1. Styringsmodeller for likviditetsrisiko

Prognoseverktøy

Utsagnskraftige prognosemodeller er sentrale i likviditetsplanleggingen. Finansavdelingen benytter prognosemodeller på likviditetsområdet, utviklet i samarbeid med Risikostyring. Banken benytter ulike modeller som styringsverktøy for likviditetsstyring på konsernnivå:

- Intradag oppfølging av likviditet
- Langsiktig prognosemodell
- NSFR og LCR-prognoser
- Scenarioanalyser og stresstesting, herunder omvendte stresstester

Omvendte stresstester gir informasjon om grenseverdier og toleransenivåer, og benyttes også for å vurdere sensitivitet i modellen.

10.2. Likviditetsbuffer

CRR/CRD IV-forskriftens kapittel V stiller krav til at banken skal ha en likviditetsreserve som enten skal kunne avhendes eller benyttes som sikkerhet for låneopptak i Norges bank. Det er krav om at banker skal ha tilstrekkelig likvide eiendeler målt mot netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stresset situasjon i markedet. Bufferen måles ved LCR («Liquidity Coverage Ratio»), og det er definert en intern ramme som er høyere enn kravet på 100 prosent. Foretakene skal ha stabil og langsiktig finansiering over 12 måneder («Net Stable Funding Ratio» – NSFR) på minst 100 prosent, også her er det satt intern ramme som er høyere enn kravet. Konsernet, morbank og finansielle datterselskaper rapporterer løpende status for LCR, NSFR og en rekke andre måltall for likviditetsrisiko, som også er gitt interne mål og rammer.

Indikator (lovkrav)	Q4 2024	Q4 2023	Q3 2023	Q2 2023	Q1 2023
LCR konsern (>100 %)	363,9 %	250,1 %	344,2 %	279,0 %	301,7 %
LCR morbank (>100 %)	319,5 %	238,7 %	314,6 %	254,6 %	288,5 %
NSFR konsern (>100 %)	133,4 %	127,7 %	130,8 %	126,1 %	132,5 %
NSFR morbank (>100 %)	129,6 %	125,6 %	126,1 %	126,1 %	131,4 %

Figur 16 - Utvikling i LCR og NSFR

I tabellen under vises sammensetningen av likviditetsporteføljen etter ratingklasse for de ulike eksponeringene. I tillegg vises fordelingen på regulatorisk vekt.

Figur 17 - Likviditetsportefølje fordelt på risikovekt

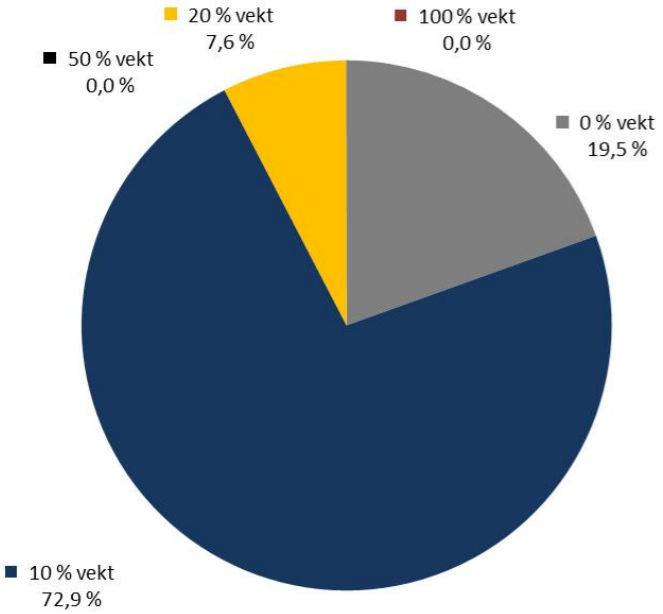

Tabell 17 - Likviditetsportefølje fordelt på ratingklasse

Rating 31.12.24	Bokført verdi inkl. renter	Bokført verdi		Risiko-vektet balanse
AAA	6.995	6.943		601
AA	759	755		77
A				
BBB				
BB	2	2		2
Lavere				
Totalt	**7.756**	**7.700**		**680**

Rating 31.12.23	Bokført verdi inkl. renter	Bokført verdi	Risiko-vektet balanse
AAA	5.383	5.351	446
AA	539	524	0
A	0	0	0
BBB	0	0	0
BB	2	2	2
Lavere	0	0	0
Totalt	**5.914**	**5.877**	**448**

Det er 2 mill. kr i porteføljen som ikke faller innenfor kategorien investment grade.
Vektet etter beregningsgrunnlag er snitt risikovekt gått ned fra 7,6 til 8,83 prosent fra 31.12.2023 til 31.12.2024.

Tilsynsmyndighetene legger vekt på institusjonenes muligheter til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Dersom institusjonen har store reserver i form av boliglån som tilfredsstiller kravene i OmF-foretakets sikkerhetsmasse vil institusjonens refinansieringsevne være betydelig bedre enn om alle tilgjengelige boliglån er båndlagt allerede. Banken beregner hvor mye reserver som er tilgjengelig etter scenarioer med boligprisfall og økt mislighold for å få innsikt i sensitiviteten i sikkerhetsmassen. Ved et boligprisfall må institusjonene først sørge for å fylle opp sikkerhetsmassen slik at verdien av denne overstiger det høyeste av lovkravet og eventuelt andre avtalte krav.

Finanstilsynet anbefaler videre at OMF, med sikkerhetsmasse som består av eiendom i Norge, maksimalt bør utgjøre 50 prosent av de samlede likvide eiendelene som er tellende i LCR (likviditetsreserven). Sparebanken Øst har pr. 31.12.2024 en høyere andel OMF i sin LCR-portefølje. Av andelen likvide eiendeler som kreves for å oppfylle krav til LCR, utgjør andre obligasjoner enn OMF mer enn 50 prosent.

11. Operasjonell risiko

11.1. Styring og kontroll av operasjonell risiko

Styring og kontroll av operasjonell risiko ivaretas gjennom «***Strategi for helhetlig risikostyring***». Strategien er nærmere beskrevet i kapittel 7. Strategien vedtas av styret og evalueres minst en gang årlig. Strategien definerer klart hvem som har ansvar for etablering og gjennomføringen av internkontrollen. Den operasjonelle risikoen søkes holdt på et lavt nivå. Risikotoleransen for operasjonell risiko er tilordnet Finanstilsynets hendelseskategorier, gradert i nulltoleranse, lav og moderat risiko.

Etiske retningslinjer er vedtatt og skal i henhold til instruks gjennomgås med alle ansatte minst en gang årlig. Slik gjennomgang skal bekreftes av lederne i forbindelse med årlig bekreftelse av gjennomført internkontroll som skjer hver høst i forbindelse med prosessen for lederbekreftelser.

Det er etablert en klar **organisasjonsstruktur** med klare ansvarslinjer. Nødvendig arbeidsdeling er innført som en del av internkontrollen. Det er etablert **uavhengige kontrollfunksjoner** med ansvar for internrevisjon, risikostyring og etterlevelse.

Det er iverksatt en modell for å identifisere og styre operasjonell risiko i avdelingene og i banken/konsernet som helhet. Den baserer seg på kontinuerlig oppdatering av operasjonell risiko med kvartalsvis rapportering til ledelse og styret. Dette blir registrert i et felles risikoregister inndelt etter kategorier. Risikonivå blir vurdert etter fastsatt skala (semi-kvantitativ metode). Samme modell benyttes ved identifisering og styring av prosjekt- og produktrisikoer. Modellen under viser de enkelte elementer som inngår i styring av operasjonell risiko, der nøkkelprosessgjennomgang er et av elementene (identifisering av konsernets viktigste prosesser).

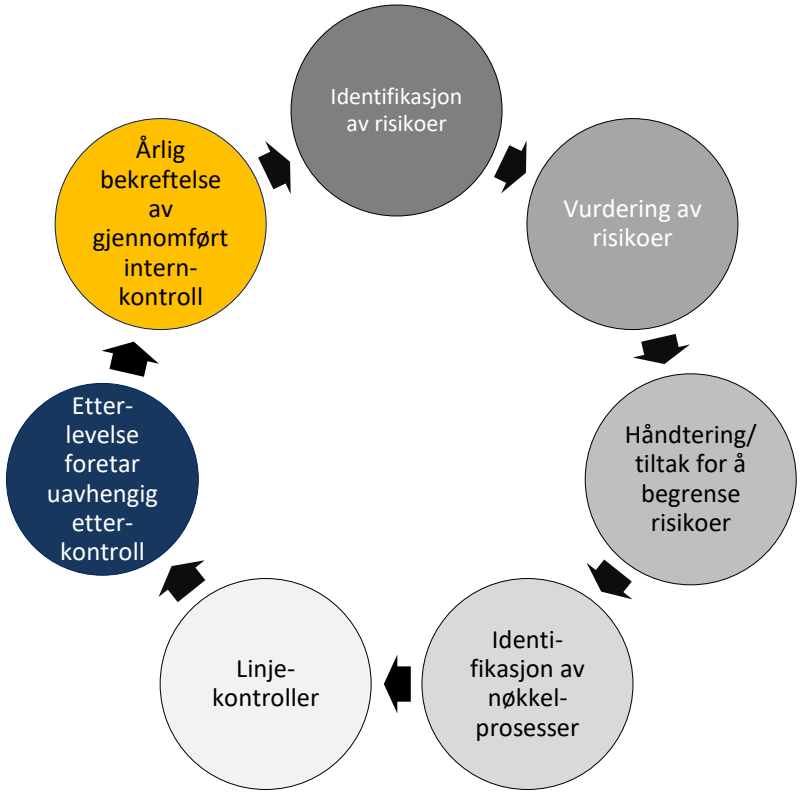

Figur 18 - Styring og kontroll av operasjonell risiko

Compliancerisiko er risiko for at virksomhetens drift forårsaker brudd med regulatoriske krav (herunder lover og forskrifter), og er å betrakte som en operasjonell risiko. Slike brudd kan medføre tap av inntjening og kapital, erstatningskrav, omdømmetap, og derfor tap av kunder og forretningsvolum. Det kan også føre til offentlige sanksjoner i form av bøter, og i verste fall tap av konsesjon. Avdeling **Etterlevelse** skal ha en aktiv rolle og være pådriver i konsernets arbeid med compliancerisiko, og gjør jevnlige andrelinjekontroller for å sikre at konsernet løpende evaluerer og rapporterer etterlevelse av regulatoriske og interne krav.

Risikoregisteret benyttes som grunnlag for årlig gjennomgang av alle arbeidsprosesser i virksomheten, hvor tilhørende risikoer identifiseres/oppdateres og nødvendige tiltak for å eliminere/redusere åpne risikoer blir definert. Gjennomgangen starter på avdelingsnivå («risikoworkshop») og evalueres på ledernivå («nøkkelprosessgjennomgang»). Tiltak kan være arbeidsdeling, etablering av rutiner og førstelinjelinjekontroller mv. Lederne må årlig bekrefte at de har gjennomført internkontrollen, herunder gjennomført tiltak som definert i nøkkelprosessgjennomgangen.

Det er fastsatt interne retningslinjer for **utkontraktering**, og en komplett liste over slike avtaler ajourføres løpende. Det er utarbeidet skriftlige avtaler som sikrer innsyn, kontroll og revisjon.

Det er etablert en **hendelsesdatabase** som viser hendelser med evt. tap fordelt på Finanstilsynets tapshendelseskategorier. Hendelser med evt. oppfølgingstiltak rapporteres til styret hver måned og hvert kvartal. Hendelsene blir systematisk vurdert i flere ledd i vår styring av operasjonell risiko, blant annet ved risikoworkshops, for å få bedre innsikt i arbeidsprosesser og avdekke eventuelle manglende risikoidentifiseringer.

På **IKT-området** er det etablert egne styringssystemer i henhold til IKT-forskriften basert bl.a. på ROS-analyser og COBIT-analyser. Det er utarbeidet kontinuitets- og beredskapsplaner på området samt rutiner for drift, utvikling og anskaffelse samt avviks- og endringshåndtering i tillegg til rutiner for utkontraktering. Styringssystemet vil bli tilpasset DORA-regelverket når det implementeres i løpet av 2025.

Sparebanken Øst baserer sin vurdering av risiko for elektroniske angrep mot banken eller bankens kunder basert på trusselbildet som Nordic Financial CERT redegjør for hvert kvartal, samt et utvalg andre kilder som utgjør bankens totale etterretning for cyber-trusler. Med urolighetene i Europa har det vært økt fokus på sikkerhet og samarbeid i banken og i sektoren generelt, uten at det er rapportert om en markant økning i antall hendelser. Bankens totalvurdering er at risikoen er under kontroll. Det er etablert et sikkerhetskulturprogram som inkluderer opplæring og øvelser. Det gjennomføres penetrasjonstester mot egen infrastruktur og evt. tiltak iverksettes med bakgrunn i resultatene av testene. Det er etablert samarbeid med eksternt sikkerhetsselskap for å styrke tilgangen på kompetanse og ressurser for cybersikkerhetsområdet i banken.

11.2. Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

Hvitvasking, terrorfinansiering og organisert kriminalitet er et omfattende og alvorlig samfunnsproblem. Det er en stadig trussel mot både enkeltpersoner og næringslivet, og truer viktige grunnsteiner i samfunnet. Som bank har vi derfor et viktig samfunnsoppdrag - nemlig å forebygge, avdekke og rapportere forhold som kan knyttes til økonomisk kriminalitet.

Banken har som overordnet mål å bekjempe økonomisk kriminalitet, og arbeider systematisk for å forhindre at våre produkter og tjenester blir benyttet til blant annet hvitvasking og terrorfinansiering. Banken har nulltoleranse for økonomisk kriminalitet, og bankens «Policy for Antihvitvask og terrorfinansiering» gir føringer for bankens holdninger til og arbeid for å forhindre dette.
Forutsetningen for å kunne utføre et tilfredsstillende arbeid på dette området, er for det første god kjennskap til og informasjon om kunders bruk av våre produkter og tjenester. Innhenting av informasjon utføres både på etableringsstadiet og løpende, og banken har gode, operasjonelle rutiner som skal følges av den enkelte ansatte. For det andre må det kontinuerlig gjennomføres forbedring og optimalisering av transaksjonsregler. En av hovedoppgavene for å avdekke og analysere mistenkelige transaksjoner med indikasjoner på mulig hvitvasking og terrorfinansiering, er transaksjonsovervåkning. I prosessen med å avkrefte/bekrefte mistanken, benyttes en rekke kontroll- og kundetiltak, som er forankret i robuste og operasjonaliserte rutiner. I tillegg har banken gode styrings- og kontrollfunksjoner som skal avdekke eventuelle feil og/eller mangler i arbeidet. For de fleste transaksjoner avkreftes mistanken, men i tilfeller hvor mistanken ikke har latt seg avkrefte, rapporteres forholdet til Økokrim. I 2024 ble det rapportert 235 saker til Økokrim.

Banken har gjennomgått egen virksomhet, herunder blant annet kundegrupper, produkter, tjenester og geografiske forhold, og identifisert og vurdert risikoen for både hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjoner. Risikovurderingen (VIR) holdes oppdatert ved relevante endringer, og ellers revideres den årlig og godkjennes av bankens styre.

Ansvaret for den daglige oppfølgingen av bankens arbeid innenfor antihvitvask og antiterrorfinansiering, slik som revisjon av VIR, ajourhold av interne rutiner og instrukser, transaksjonsovervåkning, manuell kundeetablering, rapportering til Økokrim mv., ligger hos bankens **antihvitvaskavdeling** (AHV-avdeling). Kundekontakt, herunder innhenting av informasjon fra kunder (KYC), ligger i kundeleddet, men med tett og god dialog med AHV-avdelingen.

De siste årene har det vært en betydelig teknologisk utvikling, og bankers arbeid for å forhindre økonomisk kriminalitet, herunder svindel, hvitvasking, terrorfinansiering, korrupsjon mv., blir stadig mer utfordrende. Dette betyr at banken må ha kunnskapsrike og omstillingsdyktige ansatte. I 2024 har det blitt gjennomført opplæring av alle ansatte gjennom eksterne kurs, med etterfølgende kunnskapstester. Opplæringen tilpasses stillingsnivå og ansvarsområder. Banken har utnevnt viseadministrerende direktør som **hvitvaskingsansvarlig** etter hvitvaskingsloven § 8 (5), se også kapittel 7.4. «Roller og ansvar».

I Sparebanken Øst tror vi at informasjons- og erfaringsutveksling med andre aktører i bransjen er nøkkelen for å oppnå bedre kvalitet i arbeidet. Ansatte i AHV-avdelingen deltar derfor i flere nettverksgrupper, herunder «OPS AT» (offentlig-privat samarbeid) og «Nettverk i Antihvitvasking» gjennom JUC. I tillegg deltar både bankens AHV-avdeling og avdeling Etterlevelse i den årlige Hvitvaskingskonferansen i regi av Finans Norge. Banken har i den forbindelse også etablert flere kontaktpunkter inn mot andre bankers tilsvarende avdelinger.

11.3. Utvikling operasjonelle hendelser og tap

Ansatte og ledere i banken har et bevisst forhold til operasjonelle hendelser i egen avdeling, og rapporterer hendelser fortløpende til avdeling Etterlevelse der hendelsene kategoriseres og registreres i bankens **hendelsesregister**. Hendelsesregisteret inkluderer hendelser fra selskapets datterselskaper. Oversikten viser antall hendelser siste 5 år fordelt på hendelseskategori. Tidlig i februar 2022 ble dette hendelsesregisteret utvidet til å inkludere hendelser fra bankens **Svindelgruppe** knyttet til korttransaksjoner og BankID-svindel. Det forklarer den markante økningen i kategorien «eksterne misligheter» fra 2022. Hendelser i tilknytning til personvern og personopplysninger rapporteres først til bankens personvernombud, deretter videre til avdeling Etterlevelse i et anonymisert format.

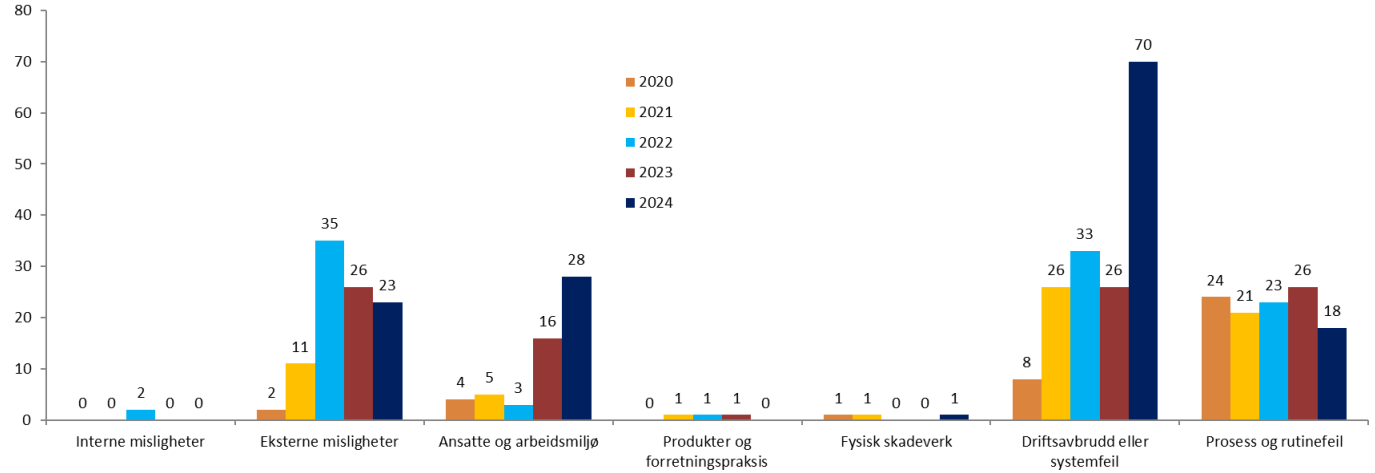

Figur 19 - Utvikling hendelser

I løpet av 2024 er det innrapportert totalt 140 hendelser til avdeling Etterlevelse i konsernet. Det er et betydelig høyere antall enn hva tilfellet var for 2023. Økningen i kategorien «ansatte og arbeidsmiljø» forklares med flere hendelser ute i bankens filialer der eksisterende, og tidligere kunder, har oppført seg uakseptabelt og truende overfor bankens ansatte. I tillegg er det utført flere mindre feil hva gjelder behandling av kunders personopplysninger i løpet av 2024. Videre ble det i desember 2023 besluttet å senke listen for hva som skal rapporteres av hendelser fra bankens IT-avdeling til avdeling Etterlevelse hva gjelder alvorlighetsgrad. Det er en av de viktigste årsakene til at antall hendelser i kategorien «driftsavbrudd og systemfeil har økt betydelig fra 2023 til 2024. «Eksterne misligheter» er primært relatert til svindel av bankens kunder. Selv om antall innrapporterte hendelser i denne kategorien har gått noe ned siden 2022, betyr ikke det at antall svindelforsøk av bankens kunder er redusert i samme periode. Forklaringen ligger i at det er kun de mest alvorlige svindelforsøkene som rapporteres inn til avdeling Etterlevelse. I tillegg profesjonaliseres stadig bankens håndtering av svindelforsøk i bankens «svindelgruppe» blant annet gjennom bedre systemer for oppfølging.

Det er ikke registrert vesentlige tap forbundet med løpende hendelser i 2024. Bokført tap som følge av operasjonelle hendelser i 2024 er på et lavere nivå enn de foregående tre årene. Tapene er primært relatert til svindel av kundenes bruk av kort, netthandel og BankID.

Figur 20 - Utvikling i operasjonelle tap

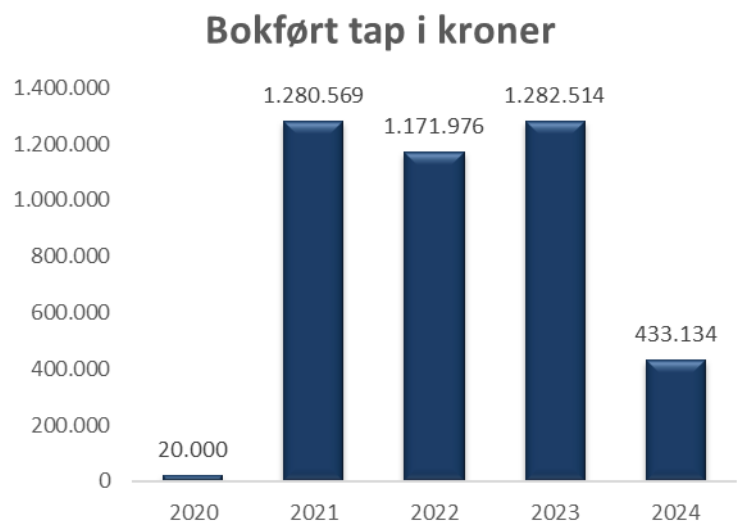

Kapitalkravet for operasjonell risiko er beregnet i basismetoden, basert på 15 prosent av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år. Ved årsslutt 2024 utgjør beregningsgrunnlaget 1.631 mill. kr, mot 1.456 mill. kr året før. Dette gir et minimumskrav kapitalkrav på 8 % til 130 mill. kr.
Totalt kapitalkrav inkludert pilar 2 og samlet bufferkrav for operasjonell risiko utgjør 285 mill. kr.

12. Bærekraftsrisiko

Sparebanken Øst har som lokal sparebank en sentral rolle i å styre finansielle midler i en retning som kan bidra til omstillingen mot en lavkarbon- og sirkulærøkonomi. Vi har satt oss et ambisiøst mål om netto nullutslipp innen 2050. Vi jobber derfor aktivt for å innlemme bærekraft i alle deler av forretningen. Dette understøtter våre strategiske ambisjoner om å skape gode kundeopplevelser, sikre etterlevelse og levere på finansielle mål. I løpet av de neste årene skal vi fortsette å støtte og samarbeide med våre kunder i en styrt omstilling gjennom god rådgivning og positiv påvirkning. Vi skal utvide våre bærekraftige produkter og jobbe med å utvide vår kompetanse innen bærekraft. I tillegg skal vi samarbeide videre med lokale aktører i vårt nettverk for å bidra til lokalsamfunnets nødvendige omstilling. Banken skal fortsette å bidra betydelig til både miljømessige og sosiale utviklingsprosjekter i regionen gjennom vårt gavefond. Bærekraftperspektivet står sterkt i utvelgelsen av hvilke mottakere som får økonomisk støtte.

For å oppnå målet om å bidra til å stoppe klimaendringene, prioriterer Sparebanken Øst arbeid innenfor følgende områder:

- Klima og miljørisiko i porteføljen
- Bankens klimaregnskap: Egne og finansierte utslipp
- EUs taksonomi
- Bærekraftig kapitaltilgang, lån og produkter
- Økonomisk og bærekraftig kompetanse
- Lokal næringsutvikling og innovasjon
- Naturmangfold
- Ressurseffektivisering og avfallshåndtering

12.1. Bærekraft i Sparebanken Øst

Netto nullutslipp betyr å kutte klimagassutslippene til så nær null som mulig, med eventuelle gjenværende utslipp absorbert fra atmosfæren, for eksempel av hav og skog. Banken har som mål å redusere egne og finansierte utslipp og har vedtatt målsettingen om netto nullutslipp innen år 2050. I 2023 har vi satt delmål som banken skal nå innen 2030.

Delmål innen 2030[3]:

1) 25 prosent reduksjon utslipp CO2 i total portefølje
2) 50 prosent reduksjon utslipp CO2 internt
3) 50 prosent økning andel grønne lån

[3] Målt mot basisåret 2019

Sparebanken Øst har definert noen sektorer og aktiviteter som banken ikke ønsker å finansiere i fremtiden. Dette er aktiviteter som er negative for miljøet, samfunnet eller mennesker. Næringene og aktivitetene som er omfattet av eksklusjonskriteriene er: Kullutvinning eller energiproduksjon basert på kull, kontroversielle våpen, tobakk, pornografi, oljesand/ tjæresand, skiferolje og skifergass, olje og gassutvinning i Arktis.

Banken støtter følgende retningslinjer innen bærekraft: NUES, GRI, CSRD, UN Global Compact, TCFD, PCAF, PBAF og TNFD. Se årsrapporten side 32-33 for mer informasjon rundt bankens involvering under de ulike retningslinjene.

Banken jobber overordnet utfra FNs bærekraftsmål, som er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. De består av totalt 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Sparebanken Øst har valgt og prioriterer fire av disse målene:

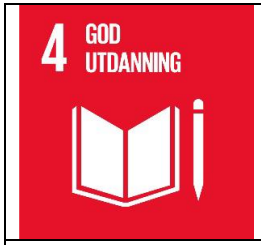			
Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle	Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem	Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

Vesentlighetsanalyse

For å kunne prioritere de områdene hvor banken faktisk kan gjøre en forskjell, har Sparebanken Øst gjennomført en vesentlighetsanalyse. Vesentlighetsanalysen vil være grunnlag for vårt arbeid fremover. Hvordan vi prioriterer tiltak og innlemmer bærekraft i vår virksomhet vil være tuftet på vår visjon, ambisjon, langsiktige mål og verdier og dermed i vår overordnede strategiske plattform.

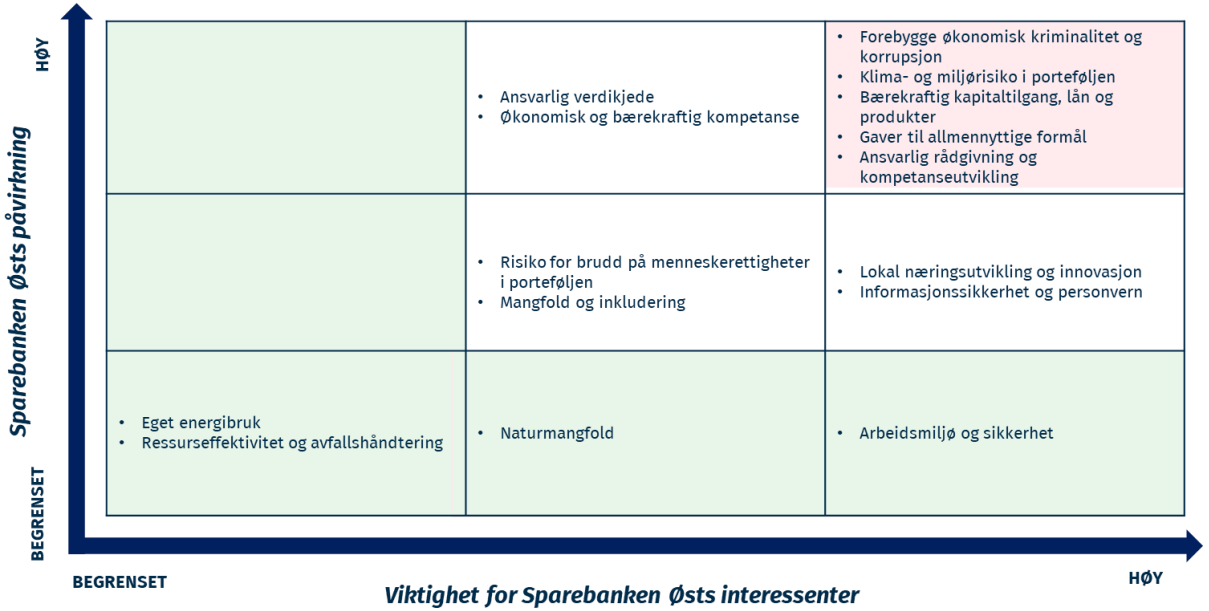

Organisering av bærekraftarbeidet i banken

Styret i banken er en pådriver for bankens nødvendige grønne omstilling. De har det overordnede ansvaret for bærekraft i Sparebanken Øst og beslutter strategiske bærekraftvalg for banken. Styret blir holdt løpende informert om klimarelaterte temaer i samfunnet og innen det regulatoriske. I 2023 vedtok styret bankens delmål for 2030 og alle styremedlemmer har gjennomført opplæring i bærekraft sammen med de ansatte i banken.

Alle virksomhetslederne som sitter i ledelsen i banken har ansvar for å nå målene i bankens bærekraftstrategi. I det daglige virket er bærekraftarbeidet organisert under virksomhetsområdet Økonomi og ESG, i tillegg til at viseadministrerende direktør er aktiv i bærekraftarbeidet i banken gjennom faglig bidrag samt ekstern kommunikasjon til investorer og interessegrupper. Begge disse lederne rapporterer til administrerende direktør i banken.

Leder for Økonomi og ESG og viseadministrerende direktør har ansvar for å identifisere nødvendige ESG-tiltak, at relevante ESG-oppgaver delegeres til ulike avdelinger, og for å følge opp at nødvendige tiltak blir gjennomført. Banken organiserer utviklingsarbeidet på ESG-feltet i arbeidsgrupper som favner flere forretningsområder i banken. Blant områdene med størst utvikling innen bankens ESG-arbeid i 2024 er systematisering, automatisering og rapportering av fysisk risiko og utslipp i henholdsvis privatmarked- og næringsporteføljen.

Bankens datterselskap AS Financiering er et finansieringsselskap som gir lån til kjøretøy med salgspant i låneobjektet. Datterselskapet består av 15 ansatte og har en portefølje på i underkant av 3 milliarder. AS Financiering er inkludert i bankens bærekraftarbeid, herunder også bærekraftrapporten. Under de temaer hvor det ikke er kommentert særskilt for AS Financiering, gjelder bankens rapportering også for AS Financiering.

12.2. Klima- og miljørisiko i porteføljen

Banken er utsatt for flere bærekraftrelaterte risikoer, herunder blant annet fysisk klimarisiko, overgangsrisiko, og naturrisiko. Fysisk klimarisiko handler om hvordan klimaendringer påvirker oss. Ekstremvær kan eksempelvis føre til at bankens lokaler blir skadet eller skaper forstyrrelser i vår verdikjede. I vår kundeportefølje har vi både privatboliger og næringsbygg som kan bli direkte påvirket av værhendelser. Banken er også utsatt for overgangsrisiko. Det omhandler alt av risiko som er knyttet til omstillingen til et lavutslippssamfunn. Banken vil eksempelvis måtte imøtekomme nye rapporteringskrav på bærekraft og hensynta endret forbrukeratferd grunnet det grønne skiftet. Tap av natur og naturmangfold, samt reguleringer og tiltak for å stanse tap av natur er også en bærekraftsrisiko for banken. Som bank må vi derfor sikre at vår egen drift ikke går på bekostning av naturtap og inkludere naturrisiko i finansielle vurderinger.

Kartlegging av næringskunders modenhet i bærekraftsområdet

Som sparebank er vår største mulighet for påvirkning gjennom tett dialog med våre næringskunder, og støtte de i å ta bærekraftige valg. Vår ambisjon er å være en pådriver og motivator for våre kunders omstilling til bærekraftig drift. Vi lanserte i 2024 en veileder som kan bidra til at næringskundene kan komme i gang med sitt bærekraftarbeid i sin virksomhet.

Sparebanken Øst kartlegger næringskunders modenhet på bærekraftsområdet. Med dette mener vi modenhet innenfor områdene klima og miljø, sosiale forhold og eierstyring. Bærekraftområdet er i stadig utvikling, noe som gjør at vi fra tid til annen må endre våre parametere i kartleggingen av kundene i tråd med endringer i markedet og nye reguleringer. Kartleggingsmetodikken har vært gjenstand for utvikling i 2024, og sammenliknbare tall for 2023 er derfor ikke presentert. Kundene kategoriseres med enten lav, moderat eller høy modenhet.

Ved utgangen av 2024 viser kartleggingen at det er svært få kunder med lav bærekraftsmodenhet i bankens næringsportefølje.

Tabell 18 - Bærekraftsmodenhet hos næringskunder

Bærekraftsmodenhet hos næringskunder	Totalt
Lav risiko	65,0 %
Moderat risiko	33,6 %
Høy risiko	1,4 %

Tabellen over viser at det i kartleggingen av bankens næringsportefølje er identifisert 1,7 % kunder med lav grad av modenhet på bærekraft. De tre kundene dette gjelder er vurdert å ha lav modenhet knyttet til spesielt faktorene miljø, sosiale faktorer og eierstyring. Vi vil som hovedregel ikke ta inn nye kunder som har lav bærekraftsmodenhet, og vi skal arbeide med tiltak mot de kundene vi allerede har i bankens portefølje.

Det er kun engasjement over 2 mill. kroner som er kartlagt. Dette skyldes at mindre engasjementer under 2 mill. kroner i liten grad lar seg kartlegge i henhold til intensjonen.

Klimarisiko i privatboligporteføljen

Sparebanken Østs driver i sin virksomhet hovedsakelig med finansiering av privatboliger i det sentrale østlandsområdet. Bankens lokalområde er kommunene Drammen og Øvre Eiker. Lokalområdet er blant annet utsatt for flom grunnet plassering ved vassdrag. Dette så vi tydelig under storflommen «Hans» høsten 2023, hvor flere av våre lokalområder ble rammet.

For å jobbe med klimarisiko i vår boliglånsportefølje har vi kartlagt våre finansierte boliger med fare for fysiske klimarisiko. Norges vassdrags- og energidirektorat NVE har kartlagt og utgitt et nasjonalt datasett som på oversiktsnivå viser hvilke arealer som kan være utsatt for fysisk klimarisiko. NVE gir gjennom sine vurderinger indikasjoner på hvorvidt boliger ligger innenfor angitte risikosoner for flom, skred eller havnivå. NVE sine vurderinger er basert på områder og ikke enkeltboliger. NVE sine vurderinger tar heller ikke høyde for individuelle og lokale sikringstiltak. Banken får tilgang til NVE sine vurderinger på pantsatte eiendommer gjennom Eiendomsverdi AS. Tabellen som presenteres her er på bakgrunn av overnevnte en oversikt over indikasjoner på fysisk klimarisiko i vår portefølje, og ikke nøyaktige tall.

Datagrunnlagene fra Eiendomsverdi er kontinuerlig under utvikling, og tabellen som ble vist i denne seksjonen i fjorårets årsrapport kan derfor ikke videreføres på samme måte som tidligere. Eiendomsverdi har i 2024 utvidet til å tilby en oversikt over eiendommer eksponert mot overvann. 33% av norske boliger er eksponert mot overvann, noe som også sammenfaller godt med bankens portefølje. Inkludert eksponering mot overvann er antall pant som faller inn under risikokategoriene betydelig høyere enn antall pant som var rapportert under risikokategoriene etter metodikken i årsrapporten for 2023. Banken har derfor valgt å rapportere tall både med og uten overvann.

Som tabellen under viser, er 13,8 % av bankens finansierte boliger per 31. desember 2024 eksponert mot fysisk klimarisiko, sett bort ifra overvann. Flom og skred er kartlagt til å være de største fysiske klimarisikoene i bankens område, sett bort ifra overvann, og vi vil derfor fremover være særskilt oppmerksomme på slike farer i kartlegging og risikovurderinger av finansierte boliger som ligger utsatt til, også boligene innenfor et definert aktsomhetsnivå.

I note 5 i årsregnskapet har vi utarbeidet en detaljert oversikt over klimarisiko i porteføljen, hvor vi har kategorisert klimarisikoene etter henholdsvis høy, medium, lav eller ingen klimarisiko. I noten viser vi tabeller med ny metodikk både med og uten overvann, og også fjorårets tabeller med oppdaterte tall for sammenlikningsformål.

Tabell 19 - Boliger i klimarisikosoner

Type klimarisiko	Antall		Andel	
	Boliger eksponert for klimarisiko (inkludert overvann)	Boliger eksponert for klimarisiko for klimarisiko (ekskludert overvann)	Boliger eksponert for klimarisiko (inkludert overvann)	Boliger eksponert for klimarisiko for klimarisiko (ekskludert overvann)
Overvann	5.734	-	35,9 %	-
Flom	1.109	1.109	6,9 %	6,9 %
Skred	777	777	4,9 %	4,9 %
Havnivå	242	242	1,5 %	1,5 %
Overvann + Flom	189	-	1,2 %	-
Overvann + Skred	108	-	0,7 %	-
Overvann + Havnivå	29	-	0,2 %	-
Flom + Skred	33	33	0,2 %	0,2 %
Flom + Havnivå	40	40	0,3 %	0,3 %
Skred + Havnivå	5	5	0,0 %	0,0 %
3 eller 4 kategorier	14	2	0,1 %	0,0 %
Totalt med klimarisiko	**8.280**	**2.208**	**51,8 %**	**13,8 %**
Totalt uten klimarisiko	**7.713**	**13.785**	**48,2 %**	**86,2 %**
Totalt	**15.993**	**15.993**	**100,0 %**	**100,0 %**

Tallene over fra NVE og Eiendomsverdi er et nyttig bidrag inn i arbeidet med klimarisikovurderinger. Videre har vi utarbeidet en veileder for våre privatkunder som gir tips og råd om klimarisiko, hvordan oppgradere til en mer energieffektiv bolig og generelle tips til en grønnere hverdag som et bidrag til bærekraftrådgivningen.

Utslipp

Banken har satt som mål å kutte 50 prosent av utslipp i egen drift i 2030. Som rådgivningsvirksomhet har banken ingen direkte produksjonsutslipp. Våre egne utslipp omhandler derfor primært transport og strøm til våre bygg. For å kompensere for våre utslipp fra strøm har vi kjøpt opprinnelsesgaranti på all elektrisitet banken benytter på våre kontorer. Våre kontorer på Bragernes og Vestfossen benytter i tillegg fjernvarme. Bankens energiforbruk oppfattes å være relativt beskjedent. Banken har innført flere tiltak over tid for å redusere utslipp. Vi har gradvis utfaset innkjøp av biler som benytter fossilt drivstoff til fordel for nullutslipp-biler. Det har medført at banken i 2024 har 7 firmabiler som går på diesel/bensin, i tillegg til vaktmesterbil, og 15 el-biler. De neste årene er ambisjonen at alle bankens biler byttes ut til hybrid- og el-biler.

Ved vårt hovedkontor i Drammen er ventilasjonsanlegget byttet ut med et nytt og energieffektivt anlegg som krever vesentlig mindre strøm. Totalt sett har kurs og møtevirksomhet i banken økt, men det skyldes i stor grad ved økningen i digitale møter og seminarer. For å nå våre delmål innen 2030, vil banken fastsette nye konkrete tiltak til delmålene. Denne jobben er påstartet og vil fortsette inn i 2024. Banken ønsker en bred forankring av tiltakene med tilhørende konsekvenser og hvilke reduserte utslipp det skal resultere i. Banken beregner bankens egne scope 1-, 2- og 3-utslipp samt finansiert utslipp. Mer detaljert informasjon om strømforbruk og beregnet utslipp kan finnes under avsnitt «Klima og miljø» i årsrapporten.

Naturmangfold

Naturmangfold er alle de ulike variasjonene av liv som finnes i naturen, som planter, dyr og organismer. Naturtap (tap av arter) er regnet som en av de store truslene i dagens samfunn. De fleste virksomheter er avhengig av naturen, enten direkte eller indirekte. Menneskeskapt påvirkning handler i hovedsak om utnyttelse av naturressurser, areal og utslipp av klimagasser.

Sparebanken Øst ønsker å være en positiv bidragsyter til bevaring av det lokale artsmangfoldet rundt oss. Å bevare og gjenoppbygge natur er en oppgave som må løses lokalt og banken sitt kjennskap til lokalmarkedet kan hjelpe oss å sette tiltak som kan påvirke naturen positivt. Bankens primære drift er plassert på østlandsområdet, med Drammen og Øvre Eiker som sitt lokalmarked og det er derfor her vår påvirkning på naturen er størst. Banken opererer i et område hvor det finnes truede arter, forurenset grunn, vernede områder og områder som er foreslått vernet. Vi må derfor hensynta disse faktorene når det eksempelvis vurderes nye lokaler eller når ny finansiering skal innvilges.

Vi kartlegger våre næringskunder med spørsmål om deres påvirkning på natur og hvordan deres drift eventuelt er avhengig av naturressurser. Banken har vedtatt å ikke finansiere byggeprosjekter som ødelegger vernet natur eller fører til tap av truede arter.
I tillegg har styret besluttet en ny policy for miljø og naturmangfold som slår fast at bankens vedtatte naturmål for 2030 er:

- Vi skal være en bidragsyter til gjenoppretting av skadet natur i vårt lokalområde innen 2050.
- Innen 2030 skal vi sørge for å bidra til null tap av viktige biodiverse områder både i egen drift og i finansiering av nye prosjekter.

I årene som kommer skal vi sette gode og konkrete tiltak for å oppnå dette.

12.3. Sosiale forhold

Menneskerettigheter er de grunnleggende rettighetene og frihetene som alle individer har krav på, uavhengig av kjønn, alder, religion, legning, nasjonalitet eller hvor i verden de bor. Eksempler på menneskerettigheter inkluderer retten til liv, frihet fra diskriminering, ytringsfrihet og retten til arbeid og utdanning.

Mangfold refererer til variasjonen av egenskaper som gjør individer unike, for eksempel deres bakgrunn, perspektiver og erfaringer. Mangfold handler om å møte forskjellene med åpenhet, respekt og inkludering. Sparebanken Øst skal være en arbeidsplass der medarbeidere opplever et trygt og inkluderende arbeidsmiljø, og der den enkeltes rettigheter blir ivaretatt på en anstendig måte. Vi mener at mangfold på arbeidsplassen kan bidra til å skape prestasjonsmiljøer som kan forbedre både drift og utvikling av banken.

Inkludering refererer til den aktive og forsettlige innsatsen for å skape et miljø der alle individer føler seg verdsatt, respektert og støttet.

Bedrifter har et ansvar for å respektere menneskerettighetene i sin virksomhet og i hele leverandørkjeden. De bør også etterstrebe mangfoldige og inkluderende arbeidsplasser, der alle blir behandlet med rettferdighet og respekt, og alle stemmer blir hørt.

Virksomhetsstyringen i Sparebanken Øst omfatter en egen styrevedtatt strategi for mennesker og organisasjon. Konsernets etiske prinsipper, nedfelt i «Regler for god opptreden i Sparebanken Øst» samt en mer utfyllende intern instruks for etiske retningslinjer, danner rammeverket for etikk og beskriver forpliktelser og forventninger til hvordan vi som konsern skal opptre. Det følger av dette rammeverket at vi skal tilrettelegge for likestilling og mangfold på alle områder og vi aksepterer ikke diskriminering eller trakassering. Som et ledd i arbeidet med likestilling, mangfold og inkludering har banken utarbeidet en egen policy for mangfold og inkludering.

Sparebanken Øst arbeider innenfor følgende områder:

- Mangfold og inkludering
- Ansvarlig verdikjede (inkl. risiko på brudd for menneskerettigheter)
- Ansvarlig rådgivning og kompetanseutvikling av ansatte
- Arbeidsmiljø og sikkerhet
- Gaver til allmennyttige formål

Mer detaljert informasjon om sosiale forhold i banken kan finnes under avsnitt menneskerettigheter, mangfold og inkludering i årsrapporten.

Ansvarlig verdikjede

For å realisere bankens ambisjon om å tenke bærekraft i alle ledd, er vi hele tiden opptatt av at vi også jobber for en mest mulig bærekraftig verdikjede. Det er etablert policy for ansvarlige innkjøp som gjelder for alle eksisterende og nye leverandører. Formålet med denne policyen er å ivareta grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, miljø og virksomhetsstyring hos leverandører og forretningspartnere. Dette er en del av blant annet kravene som stilles gjennom åpenhetsloven. Sparebanken Øst er omfattet av lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven). Redegjørelse for aktsomhetsvurderingene for Sparebanken Øst og våre datterselskaper er publisert på våre nettsider. Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger for 2024 vil bli publisert på våre nettsider innen fristen 30. juni 2025.

Det arbeides også aktivt med å håndtere bærekraftsrisiko i vår nedstrømsverdikjede i møte med våre kunder.

Det er i 2024 også arbeidet med kartlegging av verdikjede i tråd med nye krav etter Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD/Bærekraftsrapporteringsdirektivet). Verdikjedekartleggingen etter CSRD er en del av den doble vesentlighetsanalysen som skal danne grunnlag for bærekraftsrapportering for rapporteringsåret 2025. Denne kartleggingen vil bidra til økt fokus på bærekraftsforhold i vår verdikjede, både oppstrøms, nedstrøms og i egen virksomhet. Verdikjedeanalysen vil være gjenstand for kontinuerlig evaluering som igjen vil kunne påvirke og forbedre datagrunnlag og dialog med våre leverandører og kunder. Samlet er målet at verdikjedekartleggingen, dobbelt vesentlighetsanalyse og tilhørende rapportering vil bidra til at Sparebanken Øst vil være bedre rustet i overgangen til et mer bærekraftig samfunn.

I årsrapporten for 2024 er det detaljert informasjon om bærekraft fra sidene 28 til 66.

13. Styring og kontroll av andre risikoer

Forsikringsrisiko

Dette er risiko knyttet opp til eierskap i forsikringsselskaper. Vår eierandel i Frende blir ikke konsolidert i Sparebanken Øst. Risiko knyttet til eierskapet i Frende knyttes til eierrisiko og følges opp som sådan. Konsernets adm.dir. representerer banken i Frendes styre.

Pensjonsrisiko

Dette er risiko knyttet til bankens fremtidige pensjonsforpliktelser. Det gjennomføres sensitivitetstester årlig for å anslå effekten av endringer i diskonteringsrente, årlig lønnsvekst og årlig regulering av pensjoner.

Forretningsrisiko/strategisk risiko

Strategisk risiko er risikoen av de valgte forretningsstrategier. Styring av strategisk risiko følger indirekte gjennom evaluering av styring og kontroll knyttet til de øvrige risikoområdene.

Systemrisiko

Dette er risiko for at banken vil være særlig utsatt for systemrisiko eller om banken bidrar til systemrisiko. På bakgrunn av bankens størrelse og kompleksitet antas systemrisiko å være svært lav.

Risiko knyttet til overdreven gjeldsoppbygging

Dette anses primært å være en risiko knyttet til IRB-bankene hvor lav risikovekting av balansen kan medføre lav egenkapitalandel. Banken måler kvartalsvis uvektet kjernekapitalandel, og rapporterer og følger opp endringer i denne.

Eierrisiko

Eierrisiko knyttet til bankens strategiske eierskap i andre selskaper styres og kontrolleres av bankens øverste ledelse. Det foreligger en egen eierstrategi for investeringer i datterselskaper vedtatt av styret i banken.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko er risiko forbundet med uetisk opptreden eller oppførsel internt eller eksternt. Negativ oppfatning om banken eller datterselskapene vil kunne spre seg til å påvirke kunder, myndigheter, investorer, motparter og risikoprising og likviditet i bankens utstedte finansielle instrumenter. Dette knyttes ofte til offensivt salg av kompliserte, sammensatte investeringsprodukter og generelt dårlig rådgivning overfor forbrukerne. Sparebanken Øst har som tidligere nevnt en enkel forretningsmodell med standard bankprodukter. Banken driver ikke med investeringsrådgivning. Bankens etiske regelverk og varslingsrutine gjennomgås årlig med alle ansatte. Omdømmerisiko styres indirekte gjennom evaluering av styring og kontroll knyttet til de ulike risikoområdene.

14. Godtgjørelse

14.1. Generelt

Styret har det overordnede ansvaret for håndtering av risikoer som er forbundet med variabel godtgjørelse. Styret er videre ansvarlig for å godkjenne og vedlikeholde retningslinjene for godtgjørelser. Styret skal videre godkjenne enhver materiell endring eller unntak fra retningslinjene, og vurdere å overvåke effektene av endringer og unntak i godtgjørelsespolitikken. Retningslinjene og rapport om lønn og annen godtgjørelse behandles i forstanderskapet.

Sparebanken Øst følger prinsippet om fastlønnssystem. Det foreligger en Bedriftsavtale utarbeidet i samarbeid mellom bankens ledelse og de tillitsvalgte. Her fremkommer følgende prinsipperklæring om bankens lønnspolitikk: «Partene er enige om at lønnspolitikken skal bidra til at banken kan rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere slik at banken når sine mål og strategier. Systemet skal være fleksibelt og forutsigbart, og motivere til relevant kompetanseutvikling blant de ansatte. Det skal betales lik lønn for arbeid av lik verdi, og lønnspolitikken skal ivareta både faglige og ledelsesmessige karriereveier.»

Fastlønnen utgjør hovedinntekten til alle ansatte i Sparebanken Øst. Det som gis som godtgjørelse utover lønn, utgjør derfor en liten del av den ansattes inntekt. I tillegg til fastlønn tar alle ansatte del i en styrevedtatt ordning om overskuddsdeling, basert på vekst og resultat i konsernet. Overskuddsdelingen kan maksimalt utgjøre halvannen månedslønn. Ordningen omfattes ikke av godtgjørelsesreglene jamfør Finanstilsynets rundskriv 2/2020.

Grunnlaget for overskuddsdeling er knyttet opp mot bankens overordnede målsetninger. De to målepunktene som benyttes er egenkapitalrentabilitet og netto vekst utlån i prosent. Disse vektes 50 prosent hver. Den enkeltes overskuddsberegning er en ordinær månedslønn for alle ansatte. Ordningen er endret fra maksimalt 1,5 ordinær månedslønn for alle ledere i 2023 til maksimalt en ordinær månedslønn for alle ansatte i 2024.

Det er etablert et spareprogram i egenkapitalbevis for ansatte i Sparebanken Øst. Ansatte kan tegne seg for kjøp av egenkapitalbevis for inntil kr. 30.000 til en rabatt på 25 %. Det vil være 12 måneders bindingstid på egenkapitalbevisene kjøpt i programmet. Spareprogrammet vil være en alminnelig ordning i selskapet og omfatter alle ansatte inkludert ledende ansatte.

Det gis ikke bonuser utover overskuddsdelingen og det gis ikke godtgjørelser i form av opsjoner, tildeling av aksjer/egenkapitalbevis, tegningsretter eller andre former for godtgjørelse knyttet til aksjer/egenkapitalbevis eller utvikling av aksje-/egenkapital kurser i selskapet eller konsernet.
For adm.dir., viseadm. dir. og bankens direktører (toppledergruppen) er det fastsatt i loven at den variabel godtgjørelse ikke kan utgjøre mer enn den faste godtgjørelsen. Adm. dir., viseadm. dir. og bankens direktører følger Bedriftsavtalens prinsipper om fastlønn. Det ytes kun naturalytelser i form av firmabil, fri avis, telefon og lignende.

14.2. Godtgjørelsesutvalg

Det er etablert et godtgjørelsesutvalg. Utvalget skal vurdere om godtgjørelsespolitikken i Sparebanken Øst og datterselskaper er passende, herunder påse at retningslinjer for godtgjørelse følges og etterleves. Her kan utvalget innhente innspill og vurderinger fra bankens kontrollfunksjoner. Godtgjørelsesutvalget består av 4 medlemmer hvorav ett av medlemmene skal være ansattes representant.

Utvalget har følgende hovedoppgaver:

- Forberede for styret retningslinjer for, og saker om, godtgjørelse til ledende ansatte
- Vurdere om godtgjørelsesordningen er passende og i samsvar med forskriften om godtgjørelsesordninger i finansforetak samt vurdere og at ordningen praktiseres i henhold til styrevedtatte retningslinjer som gjelder for hele foretaket og datterselskaper
- Minst en gang i året utarbeide en rapport til bankens styre, med godtgjørelsesutvalgets vurdering av bankens etterlevelse på området, samt en oversikt over utvalgets arbeid gjennom året
- Forberede «Rapport om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer» i henhold til allmennaksjeloven § 6-16 b.
- Utvalget har hatt ett møte , samt ett felles møte med Revisjons- og risikoutvalget i 2024

14.3. Styret og tillitsvalgte

Godtgjørelse til styret, forstanderskapet og valgkomiteen fastsettes av forstanderskapet. Godtgjørelsen er søkt tilpasset den arbeidsmengde og det ansvar som påhviler de tillitsvalgte og er opplyst i notene til årsregnskapet. Honoraret er uavhengig av sparebankens resultater og utgjør et bestemt beløp. Det er ingen resultatbaserte eller variable godtgjørelser til sparebankens tillitsvalgte. Ingen av styrets medlemmer utenom ansattes representanter har siste år utført andre oppgaver for sparebanken enn styrevervet.

14.4. Ledende ansatte

I henhold til gjeldende lovverk, herunder allmennaksjeloven §6-16a og finansforetaksloven § 15-1 til 15-6, fastsetter styret nødvendige retningslinjer for ledende ansattes godtgjørelser. Styret fastsetter godtgjørelsen til administrerende direktør. Administrerende direktør fastsetter godtgjørelsen til toppledergruppen. Det er ingen avtale om variabel godtgjørelse eller opsjons- eller bonusavtaler. Toppledelsen tar del i styrevedtatt ordning om overskuddsdeling. Styret kan beslutte å tildele administrerende direktør og viseadministrerende direktør engangstillegg. For adm.dir., viseadm. dir. og bankens direktører (toppledergruppen) er det fastsatt i loven at den variabel godtgjørelse ikke kan utgjøre mer enn den faste godtgjørelsen. Adm. dir., viseadm. dir. og bankens direktører følger Bedriftsavtalens prinsipper om fastlønn. Det ytes kun naturalytelser i form av firmabil, fri avis, telefon og lignende.

14.5. Ansatte som tar betydelig risiko og ansatte i kontrollfunksjoner

For ansatte med arbeidsoppgaver av betydning for foretakets risikoeksponering og for ansatte med kontrollfunksjoner, skal godtgjørelsen være uavhengig av resultatet i det forretningsområdet de kontrollerer eller er eksponert mot.
Ytterligere detaljer om lønn finnes i lederlønnsrapporten som er offentliggjort på bankens hjemmeside.

15. Obligasjoner med fortrinnsrett

Finansforetaksforskriftens § 11-10 redegjør for krav til offentliggjøring av informasjon for foretak som har eierinteresser i kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett («OmF»). Sparebanken Øst redegjør her for denne informasjonen knyttet til eierskapet i det heleide datterselskapet Sparebanken Øst Boligkreditt AS.
I forbindelse med rating av obligasjonsutstedelser fra Sparebanken Øst Boligkreditt AS har Sparebanken Øst tidligere utstedt en garanti for OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket. I forbindelse med at Sparebanken Øst Boligkreditt AS fikk utstederrating ble denne garantien terminert. Sparebanken Øst Boligkreditt AS har fortsatt en trekkrettighet i Sparebanken Øst.

Eiendelene består i hovedsak av utlån med pant i fast eiendom innenfor lovens krav til beskaffenhet og belåningsgrad. Belåningsgrad er beregnet i forhold til forsvarlig verdigrunnlag fastsatt i henhold til gjeldende forskrift. Generelle vurderingskriterier knyttet til innvilgelse og vedlikehold av lån følger av retningslinjer fastlagt av Sparebanken Øst. Alle pantobjekter er etablert ved en gjennomført verdivurdering fra en kompetent og uavhengig tredje part.

Tabell 20 - Eierinteresser i kredittforetak som utsteder OmF

	Tall i mill.kr / prosent	31.12.2024	31.12.2023
a.	Overføringsgrad av boliglån til boligkredittselskapet	59,9 %	55,4 %
b.	Gjennomsnittlig LTV		
	- morbank	62,2 %	60,4 %
	- boligkredittselskapet	47,6 %	46,7 %
c.	Overpantsettelsesgrad i sikkerhetsmassen	13,5 %	14,5 %
d.	Tellende sikkerhetsmasses andel av sikkerhetsmassen totalt	99,7 %	99,8 %
e.	Trekkrettighet boligkredittselskapet har i morbank		
	- ramme	3.000,0	3.000,0
	- trukket beløp	591	691
	Garanti for alle OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket	0	16.459,0
f.	Bokført verdi morbank		
	- aksjer i boligkredittselskapet	1.395,0	1.395,0
	- egenbeholdning av OMF i boligkredittselskapet	0,0	0,0
	- fondsobligasjonskapital i boligkredittselskapet	0,0	0,0
	- ansvarlig usikret finansiering i boligkredittselskapet	0,0	0,0

Sparebanken Øst Boligkreditt AS har tilstrekkelig stor nok sikkerhetsmasse til å oppfylle økt overpantsettelse krav ved en nedjustering av kredittrating til under A3.

Ytterligere informasjon om Sparebanken Øst Boligkreditt AS finnes på våre hjemmesider www.oest.no/om-oss/spob/, herunder finansielle rapporter, informasjon om cover pool, rating og låneavtaler for utstedte OmF.

16. Liste over figurer

Figur 1 - Utvikling totalt beregningsgrunnlag 10
Figur 2 - Utvikling i rapportert kapitaldekning 14
Figur 3 - ICAAP-prosessen og samhandling 15
Figur 4 - Utvikling i langsiktige ratinger fra Moody's 20
Figur 5 - Konsernstruktur 23
Figur 6 - Trelinjersmodellen, basert på IIA's modell 31
Figur 7 - Administrativ organisasjonsstruktur 33
Figur 8 - Årshjul risikostyring 41
Figur 9 - Skjematisk modell for eskalering ved kriser 43
Figur 10 - Endring risikovektet beregningsgrunnlag siste år 46
Figur 11 - Utvikling brutto mislighold i % av brutto utlån (konsern) 48
Figur 12 - Fordeling LTV boliglån konsern 52
Figur 13 - Utvikling kredittspread i prosent av porteføljen 56
Figur 14 - Styring av likviditetsrisiko 58
Figur 15 - Forfallsstruktur innlån fra finansmarkedet 59
Figur 16 - Utvikling i LCR og NSFR 60
Figur 17 - Likviditetsportefølje fordelt på risikovekt 61
Figur 18 - Styring og kontroll av operasjonell risiko 62
Figur 19 - Utvikling hendelser 65
Figur 20 - Utvikling i operasjonelle tap 66

17. Liste over tabeller

Tabell 1 - Nøkkeltall konsern 3
Tabell 2 - Metodebruk kapitalkrav 7
Tabell 3 - Kapitalkrav under pilar 1 8
Tabell 4 - Utvikling ansvarlig kapital konsern 9
Tabell 5 - Risikovektet beregningsgrunnlag konsern 11
Tabell 6 - Kapitaldekning konsern 12
Tabell 7 - Uvektet kjernekapitalandel konsern 13
Tabell 8 - Totalt kapitalkrav 17

Tabell 9 - Oversikt over godkjente ratingselskaper (ECAI) banken benytter 21
Tabell 10 - Kart over ECAI-ratinger mot kredittkvalitetstrinn (langsiktig rating) 22
Tabell 11 - EU LI3 Konsolideringsmetode kapitalkrav for de ulike foretak i konsernet 24
Tabell 12 - Spesifikasjon av kapitalkravet for finansielle selskaper og konsern 31.12.2024....25
Tabell 13 – Ansvarlig kapital finansielle datterselskaper og konsern 26
Tabell 14 - Samlede kapitalkrav finansielle selskaper 31.12.2024....27
Tabell 15 - IRRBB1 – Kvantitativ informasjon om renterisiko på bankboken 54
Tabell 16 - Beregnede effekter valutarisiko 55
Tabell 17 - Likviditetsportefølje fordelt på ratingklasse....61
Tabell 18 - Bærekraftsmodenhet hos næringskunder 71
Tabell 19 - Boliger i klimarisikosoner 73
Tabell 20 - Eierinteresser i kredittforetak som utsteder OmF 80

18. Hovedtyper av ansvarlig kapital

Begrep benyttet	Kort beskrivelse (se forskrift om beregning av ansvarlig kapital for utfyllende informasjon)
Ren kjernekapital	Innbetalt og opptjent egenkapital
Kjernekapital	Ren kjernekapital pluss annen godkjent egenkapital (hybridkapital/fondsobligasjonskapital)
Innbetalt egenkapital	Omfatter innbetalt egenkapital inkl. overkursfond
Opptjent egenkapital	Samlede tilbakeholdte resultater over tid. Omfatter grunnfondet, utjevningsfond, gavefond og annen egenkapital. Utjevningsfondet kan benyttes til utbetaling av utbytte til egenkapitalbeviseiere. Gavefondet kan benyttes til utdeling av midler til veldedige formål.
Hybridkapital, herunder fondsobligasjonskapital	Hybridkapital som kan inngå i kjernekapitalen, herunder fondsobligasjonskapital
Ansvarlig lånekapital	Lån med særlige betingelser (tilleggskapital)

19. Vedlegg

Se kvartalsvis vedlegg for oversikt og innhold i tabellene/malene tilknyttet rapporteringskravet beskrevet under punkt 4.4 «Pilar 3».
Disse finnes på våre hjemmesider: https://www.oest.no/om-oss/spog/pilar-3/

SPAREBANKEN ØST

Hovedkontor
Bragernes Torg 2, Drammen
Postboks 67, 3301 Hokksund

post@oest.no
oest.no